Ἀριθ. 510 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ Γ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος εἰκοστός. Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. 6 Ὀκτωβρίου 1885

ΑΠΟ ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ ΕΙΣ ΟΛΥΜΠΙΑΝ

Ἐπιστολαὶ πρὸς φίλον.

Δ'

Πρέβεζα, 22 Ἀπριλίου.

Ἐκ τῆς «Πάρου».

Παραβαλλομένη πρὸς τὴν Ἄρταν ἡ Πρέβεζα δύναται σχεδὸν νὰ θεωρηθῇ ὡς ὡραία πόλις. Αἱ ὁδοί της εἶναι καθαρώτεραι, κανονικώτεραι, αἱ οἰκοδομαί, ἔξωθεν τοὐλάχιστον, εὐπρεπέστεραι, ἐν ἑνὶ λόγῳ βλέπει τις ἐκ πρώτης ὄψεως ὅτι δὲν ἐδόθη ἐνταῦθα εἰς τοὺς Τούρκους ἀρκετὸς καιρὸς πρὸς καταστροφήν. Πράγματι δὲ ἡ Πρέβεζα διετέλεσεν ὑπὸ τοὺς Βενετοὺς ἀπὸ τὸ 1684 μέχρι τοῦ 1797.

Ὅτε ἦλθον οἱ Βενετοί, ἡ Πρέβεζα μόλις εἶχεν ἑξήκοντα περίπου οἰκογενείας. Ἐντὸς μιᾶς ἑκατονταετηρίδος μετεβλήθη εἰς πόλιν ἀκμάζουσαν, περιέχουσαν δύο χιλιάδας οἰκογενείας, ὅ ἐστι δέκα περίπου χιλιάδας ψυχάς. Ἅμα ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Τούρκων, ἐπέρχεται παρακμή. Ὅτε ὁ Leake τὴν ἐπεσκέφθη, κατὰ τὸ 1805, τὴν εὗρεν ἔχουσαν χιλίας διακοσίας μόνον οἰκογενείας, ἕκτοτε δέ, μετὰ παρέλευσιν ὀγδοήκοντα ἐτῶν, οὐδεμία βελτίωσις ἐπῆλθεν. Ὁ πληθυσμός της, καθ' ἃ μὲ ἐβεβαίωσαν, μόλις ὑπερβαίνει καὶ σήμερον τὰς πέντε χιλιάδας ψυχάς. Ἰδοὺ τῆς Τουρκικῆς κυριαρχίας τὰ ἀγαθά.

Κατὰ τοὺς ὅρους τῆς συνθήκης τοῦ Καμποφορμίου, οἱ Γάλλοι (ἐν ἔτει 1797) κατέλαβον τὰς εἰς τὴν Ἀδριατικὴν Βενετικὰς κτήσεις, μεταξὺ δὲ τῶν ἄλλων καὶ τὴν Πρέβεζαν. Ἀλλὰ κατὰ τὸ ἑπόμενον ἔτος, γενομένης τῆς ἐκστρατείας τοῦ Βοναπάρτου εἰς Αἴγυπτον, ἡ Πύλη ἐκήρυξε τὸν πόλεμον κατὰ τῆς Γαλλίας καὶ ἔδωκεν εἰς τὸν Ἀλῆ-πασᾶν τὴν ἐντολὴν τοῦ νὰ κυριεύσῃ τὰς ἀρχαίας κτήσεις τῆς Βενετίας εἰς τὴν Ἤπειρον. Ὁ Ἀλῆς προθύμως ἐξεστράτευσεν, ἐπὶ κεφαλῆς πολυαρίθμου στρατοῦ, διὰ νὰ διώξῃ τοὺς Γάλλους. Ἡ φρουρὰ τῆς Πρεβέζης συνεποσοῦτο εἰς τριακοσίους μόνον ἄνδρας, ὁ δὲ Γάλλος στρατηγὸς ἀπεφάσισε νὰ μεταφέρῃ αὐτοὺς εἰς τὰς νήσους, βλέπων ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ ἀνθέξῃ εἰς τὰς χιλιάδας τοῦ Ἀλῆ. Ἀλλ' οἱ δυστυχεῖς κάτοικοι μετὰ τοσαύτης ἀπελπισίας τὸν ἱκέτευσαν νὰ μὴ τοὺς παραιτήσῃ, ὥστε ὁ γενναῖος στρατιώτης μετέβαλε γνώμην καὶ ἔμεινε. Προπαρεσκευάσθησαν λοιπὸν ὅπως ἠδύναντο, ἐπεσκεύασαν ἐν βίᾳ τὰ ὀχυρώματα, οἱ ἄνδρες ὡπλίσθησαν πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς φρουρᾶς, καὶ ἐκλείσθησαν εἰς τὴν πόλιν περιμένοντες τὸν ἐχθρόν. Τὴν 13ην Ὀκτωβρίου 1798 ὁ Ἀλῆς ἐφάνη ἐπὶ κεφαλῆς ἐννέα χιλιάδων Ἀλβανῶν. Ἀλλ' ὁ πανοῦργος σατράπης, μὴ ἐπαναπαυόμενος εἰς τὴν δύναμιν μόνην τῶν ὅπλων του, εἶχεν ἤδη ἀποστείλει κρυφίως τὰ ὄργανά του ἐντὸς τῆς Πρεβέζης, ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ σπείρῃ τὴν διχόνοιαν μεταξὺ τῶν ὑπερασπιστῶν της. Οἱ ἀπόστολοί του οὗτοι κατώρθωσαν νὰ προκαλέσωσι ταραχὰς ἅμα ὁ ἐχθρὸς ἐφάνη. Τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἡ Πρέβεζα ἡλώθη ἐξ ἐφόδου καὶ παρεδόθη εἰς τὸ πῦρ, τὸν σίδηρον καὶ τὴν λεηλασίαν, τὴν δ' ἐπαύριον, μὴ ἀρκούμενος εἰς τὴν σφαγὴν τῶν Γάλλων καὶ ὅσων Ἑλλήνων συνεπολέμησαν μετ' αὐτῶν, ὁ Ἀλῆς διέταξε νὰ θανατωθῶσιν ἐνώπιόν του τριακόσιοι ἐκ τῶν ἐγκριτοτέρων κατοίκων, ὡς παράδειγμα φοβερὸν πρὸς ὅσους δὲν ἐπροθυμοποιοῦντο νὰ προλάβωσι τὴν ἥτταν διὰ τῆς ὑποταγῆς. Τὸ μάθημα ἰδίως ἀπετείνετο πρὸς τοὺς Παργίους. Ἰδοὺ τί ἔγραφε πρὸς αὐτοὺς ἐκ τῆς ἁλωθείσης Πρεβέζης:

» Εἰς ἐσᾶς Παργιώταις ἄλλο δὲν σᾶς γράφω,
» μοναχὰ καὶ ἄλλην φορὰν σᾶς ἔγραψα καὶ δὲν
» ἐβάλετε αὐτὶ εἰς τὰ λόγια μου, μόνον στέκε-
» σθε μαγρούριδες (ὑπερήφανοι) καὶ αὐτὸ τὸ μα-
» γρουλοῦκι δὲν σᾶς 'βγαίνει σὲ καλό... Ἐγὼ
» δὲν θέλω τὸν χαλασμόν σας, μόνον νὰ εἴμεσθεν
» γειτόνοι, καθὼς εἴμεσθεν, καὶ τὸ μεράμι μου
» (ἡ ἐπιθυμία μου) οὔτε γιὰ νὰ σᾶς χαλάσω εἶ-
» ναι, οὔτε Τούρκους νὰ στείλω αὐτοῦ, μόνον νὰ
» διώξετε καὶ νὰ σκοτώσετε τοὺς Φραντζέζους
» ὁποῦ εἶναι αὐτοῦ, καὶ στέλλω τὸν Χασὰν Ἐφέντη
» καὶ σᾶς κουβεντιάζει τὰ πάντα στοματικά.
» Ὄχι ἄλλο.

« *Πρέβεζα 16 Ὀκτωβρίου 1798.* »

Πρὸς ταῦτα ἀπεκρίθησαν ὑπερηφάνως οἱ Πάργιοι τὰ ἑξῆς:

« Ὑψηλότατε Ἀλῆ πασᾶ, σὲ προσκυνοῦμεν.

« Ἐλάβαμεν τὰ δυο σου γράμματα καὶ ἐχά-
» ρημεν διὰ τὴν ὑγείαν σου. Τὴν ὑποταγὴν ὁποῦ
» ζητεῖς ἀπὸ ἡμᾶς εἶναι δύσκολον νὰ τὴν ἀπο-
» λαύσῃς, ἐπειδὴ τὰ ζωντανά σου παραδείγματα
» μᾶς παρακινοῦν ὅλους εἰς τὸν ἔνδοξον καὶ ἐλεύ-
» θερον θανατον καὶ ὄχι ποτὲ εἰς τὸν ἄτιμον καὶ
» τυραννικὸν ζυγόν.

« Μᾶς γράφεις νὰ διώξωμεν καὶ σκοτώσωμεν
» τοὺς Φραντζέζους. Τοῦτο ὄχι μόνον δὲν ἠμπο-
» ροῦμεν νὰ τὸ κάμωμεν, ἀλλὰ καὶ ἂν ἠμπορού-
» σαμεν, πάλιν ἤθελε τὸ ἀποφύγομεν. Ὅτι ἡ
» πατρίς μας ἔχει τέσσαρας αἰῶνας ὁποῦ καυχᾶ-
» ται εἰς τὴν καλήν της ἐμπιστοσύνην, τὴν ὁποίαν
» πολλάκις καὶ μὲ τὸ αἷμα της ἐδιαφέντευσε.
» Πῶς λοιπὸν τώρα ἡμεῖς νὰ ἀμαυρώσωμεν τὴν
» δόξαν καὶ τὴν ὑπόληψίν της; Ποτέ!

« Τὸ νὰ μᾶς φοβερίζῃς πάλιν ἀδίκως εἶναι εἰς
» τὴν ἐξουσίαν σου· πλὴν οἱ φοβερισμοὶ δὲν εἶναι
» ἴδιοι τῶν μεγάλων ἀνθρώπων. Καὶ τὸ ἄλλο,
» ἡμεῖς δὲν ἐγνωρίσαμεν ποτὲ τὸ χεῶμα τοῦ φο-
» βερισμοῦ, ὅσον ἐσυνειθίσαμεν τὸν ἔνδοξον πόλε-
» μον διὰ τὰ δίκαια τῆς πατρίδος.

« Ὁ Θεὸς εἶναι δίκαιος, ἡμεῖς ἕτοιμοι, ἡ ὥρα
» προσμένει καὶ διὰ νὰ δοξασθῇ ὁ νικητής. Ὑγίαινε!

«*Πάργα 16 Ὀκτωβρίου 1798*».([1])

Ἐνώπιον τῶν ἡνωμένων δυνάμεων τῆς Τουρκίας καὶ τῆς Ρωσίας ἡ γαλλικὴ τῆς Πάργας φρουρὰ ὑπεχώρησε καὶ μετεβιβάσθη εἰς Κέρκυραν. Ἀλλ' εὐτυχέστεροι τῶν κατοίκων τῆς Πρεβέζης, οἱ Πάργιοι, καίτοι ἀβοήθητοι, ἀντέστησαν ἐπὶ ἓξ μῆνας εἰς τὰ στρατεύματα τοῦ Ἀλῆ, μέχρις οὗ ἐπὶ τέλους, συμβιβασθέντες ἀπ' εὐθείας μετὰ τῆς Ὑψηλῆς Πύλης, ἐπέτυχον παρ' αὐτῆς τὴν ἀναγνώρισιν τῆς αὐτονομίας των. Καὶ κατὰ τὴν συνθήκην δὲ τοῦ 1800, διὰ τῆς ὁποίας ἐσχηματίσθη ἡ Ἰόνιος πολιτεία, πρῶτον κράτος Ἑλληνικὸν μετὰ τὴν πτῶσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἡ Πρέβεζα, ἡ Βόνιτσα καὶ ἡ Πάργα ἀνεκηρύχθησαν αὐτόνομοι, ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τοῦ Σουλτάνου. Ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ τὰ πράγματα μετεβλήθησαν καὶ πάλιν. Οἱ Γάλλοι κατέσχον ἐκ νέου τὰς Ἰονίους νήσους κατὰ τὸ 1807, μετὰ τὴν ἐκεῖθεν ἀποχώρησιν τῶν Ρώσων, Γαλλικὴ δὲ φρουρὰ κατέλαβεν ἐκ δευτέρου καὶ τὴν Πάργαν. Κατὰ τὸ 1814 οἱ Ἄγγλοι διεδέχθησαν τοὺς Γαλλους, μετὰ δὲ τρία ἔτη παρέδωκαν εἰς τοὺς Τούρκους τὴν δυστυχῆ πόλιν καὶ οἱ γενναῖοι Πάργιοι παρήτησαν τὴν δουλωθεῖσαν πατρίδα μεταφέροντες εἰς τὴν ἐξορίαν τὰ ὀστᾶ τῶν πατέρων των.

«Σκάψτε βαθειά, σκάψτε πλατειὰ ὅλα σας τὰ κιβούρια,
καὶ τ' ἀνδρειωμένα κόκκαλα ξεθάψτε τοῦ γονιοῦ σας.
Τούρκους δὲν ἐπροσκύνησαν, Τοῦρκοι μὴ τὰ πατήσουν!

Πότε θὰ τὰ ἐνταφιάσωσιν ἐκ δευτέρου οἱ ἀπόγονοί των εἰς τὰ ἐλεύθερα χώματα τῆς πατρίδος των;

Δὲν ἔπρεπεν ἴσως γράφων ἐκ Πρεβέζης νὰ ὁμιλῶ περὶ Πάργας, ἀλλ' αἱ δύο πόλεις εἶναι ὡς ἀδελφαὶ δίδυμοι καὶ ἡ θέα τῆς μιᾶς φέρει τὴν ἄλλην εἰς τὸν νοῦν. Πρὸ πέντε ἐτῶν ἤλπισαν ἀμφότεραι ὅτι ἐπέστη τῆς ἀπελευθερώσεως ἡ ὥρα καὶ ἐσκίρτησαν ἀπὸ χαράν. Ἀλλ' ἡ Εὐρώπη ἠθέτησε τὸν λόγον της, καὶ ὁ δεσμώτης αἰσθάνεται βαρυτέραν τὴν ἄλυσιν μετὰ τὴν ματαίωσιν τῆς ἐλπίδος ὅτι θραύονται τὰ δεσμά του.

Αἱ ἀναμνήσεις τῆς Γαλλικῆς ἐκείνης κατοχῆς δὲν ἀπεσβέσθησαν ἐνταῦθα. Εἰς τὴν Γαλλίαν ὅμως τίς σήμερον ἐνθυμεῖται ὅτι Γάλλοι στρατιῶται ἐφονεύθησαν ὑπὸ τῶν Τούρκων εἰς Πρέβεζαν ἢ ἐσώθησαν χάρις εἰς τοὺς κατοίκους τῆς Πάργας; Σὺ αὐτὸς τὸ ἐνθυμεῖσαι, ὅτι ἡ Γαλλικὴ σημαία ἐκυμάτισε ποτὲ εἰς τὰς ὡραίας ταύτας ἀκτὰς τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου; Ἐνταῦθα δὲν τὸ ἐλησμόνησαν καὶ ἀγαποῦν εἰσέτι τὴν Γαλλίαν. Ἀλλὰ μὴ ἐπαίρεσθε. Ἴσως ἀγαπᾶσθε τόσῳ μᾶλλον καθόσον δὲν διήρκεσεν ἐπὶ πολὺ ἡ διαμονή σας. Δὲν εἶναι ἀγαπητὸς ὁ ξένος ὅταν κατέχῃ ἐνόπλως τὴν πατρίδα σου, καὶ ἐὰν ἦλθεν ὡς φίλος, ὥστε προτιμότερον καὶ διὰ τὴν Γαλλίαν, καὶ δι' ἡμᾶς ἔτι, ὅτι ἀνεχωρήσατε ἔκτοτε.

Ἄνευ τῆς ἐρυθρᾶς σημαίας τῆς ἐπισκιαζούσης τὴν Πρέβεζαν καὶ τῆς στολῆς τῶν Τούρκων ὑπαλλήλων ἢ στρατιωτῶν, τοὺς ὁποίους συναντᾷ τις καθ' ὁδόν, ἠδύνασο εὐκόλως ν' ἀπατηθῇς ἐνταῦθα νομίζων ὅτι εὑρίσκεσαι εἰσέτι ἐντὸς τῶν συνόρων τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους. Πάντες ὁμιλοῦν Ἑλληνιστί, μὴ ἐξαιρουμένων καὶ τῶν Μωαμεθανῶν,— αἱ ἐπιγραφαὶ τῶν ἐργαστηρίων εἶναι Ἑλληνικαί, —Ἕλληνες στρατιῶται, ἐλθόντες ἐκ Πούντας, προμηθεύονται τρόφιμα εἰς τὴν ἀγοράν,—ἐκ δὲ τῶν εἰς τὸ στενὸν ἠγκυροβολημένων δύο πλοίων, δὲν φαίνεται, μὰ τὴν ἀλήθειαν, τὸ ἑλληνικὸν ὡς τὸ μὴ εὑρισκόμενον εἰς τὰ νερά του. Μεταβαίνων εἰς ἐπίσκεψιν τοῦ προξένου μας ἐνόμισα ἐπὶ μίαν στιγμὴν ὅτι διευθύνομαι πρὸς τὴν Νομαρχίαν.

Δὲν θ' ἀπορήσῃς μανθάνων ὅτι ὡμιλήσαμεν περὶ σοῦ ὑπὸ τὴν φιλόξενον στέγην τοῦ ἀξιολόγου προξένου, ὅταν σοῦ εἴπω ὅτι ἡ σύζυγός του εἶναι ἀδελφὴ τοῦ πολυκλαύστου ποιητοῦ τῶν *Μνημοσύνων*. Ἤκουσα ἐγκώμιά σου διὰ τὴν γαλλικὴν μετάφρασιν αὐτῶν καὶ μάλιστα διὰ τὸν πρόλογόν σου, ὅπου μετὰ τόσης ἀγάπης λαλεῖς περὶ τοῦ ποιητοῦ.

Τὸ ἀπόγευμα ἐπεσκέφθημεν τὰ ἐρείπια τῆς Νικοπόλεως. Δὲν θὰ συγχύσῃς βεβαίως τὴν Νικόπολιν ταύτην μετὰ τῆς ὁμωνύμου πέραν τοῦ Ἄμου πόλεως, τῆς γνωστῆς διὰ τὴν κατὰ τὰ τέλη τῆς δεκάτης τετάρτης ἑκατονταετηρίδος ἧτταν τοῦ βασιλέως τῆς Πολωνίας Σιγισμούνδου ὑπὸ τῶν Τούρκων, καὶ διὰ τὴν μετά τινα ἔτη περιώνυμον μάχην, καθ' ἣν τοσοῦτοι Γάλλοι ἱππόται ἐσφάγησαν νικηθέντες. Ἡ ἐνταῦθα Νικόπολις ἐθεμελιώθη καὶ ἐκτίσθη ἀπὸ τὸν Αὔγουστον, εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἐν τῷ Ἀκτίῳ ναυμαχίας, ἐπὶ τοῦ χώρου ὅπου ἐστρατοπέδευσεν ὁ μέλλων νικητὴς καὶ αὐτοκράτωρ.

Ἦσαν ἀληθῶς πρακτικοὶ ἄνθρωποι οἱ Ρωμαῖοι ἐκεῖνοι καὶ δὲν ἔσφαλλον περὶ τὴν ἐκλογὴν τῆς τοποθεσίας τῶν ἀποικιῶν των. Εἰς τὰ παράλια τῆς Ἑλλάδος ὁ Αὔγουστος ἵδρυσε τὴν Νικόπολιν καὶ ἀνεκαίνισε τὰς Πάτρας. Ἡ πόλις τῶν Πατρῶν, ἥτις καὶ ὑπὸ τοὺς Τούρκους αὐτοὺς δὲν ἐξέπεσεν ὁλοσχερῶς, ἔλαβε μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος ἀνάπτυξιν τοσαύτην, ἐξακολουθεῖ δὲ προοδεύουσα τοσοῦτον, ὥστε κατὰ πᾶσαν πιθανότητα θὰ ὑπερβῇ βαθμηδὸν τὴν ὑπὸ τοὺς Ρωμαίους αὐτοκράτορας καὶ ὑπὸ τοὺς Βυζαντινοὺς διαδόχους των εὐημερίαν. Ἡ Νικόπολις κατεστράφη, ἀλλ' ἡ Πρέβεζα, ἥτις τὴν διεδέχθη, θὰ ἦτο σήμερον ἐφάμιλλος τῶν Πατρῶν ἐάν, ἐλευθέρα, ἐχρησίμευεν ὡς ἐπίνειον εἰς ἐλευθέραν τὴν Ἤπειρον. Ὦ! Ὅταν βλέπῃ τις τὴν παροῦσαν κατάστασιν τῶν ὡραίων χωρῶν τούτων καὶ ἀναλογίζηται ὁποῖαι θὰ ἦσαν ἄνευ τῆς καταστροφῆς καὶ τῆς ἐρημώσεως τοσούτων αἰώνων, κυριεύεται ὑπὸ αἰσθημάτων... τὰ ὁποῖα προκρίνω ν' ἀποσιωπήσω διὰ νὰ μὴ μοῦ ἀποδώσῃς διαθέσεις ἐλεγειακάς.

Ἀπὸ Πρέβεζαν μέχρι Νικοπόλεως ἡ ἀπόστασις εἶναι μιᾶς περίπου ὥρας. Ὁ δρόμος διέρχεται κατὰ πρῶτον τὸ περὶ τὴν πόλιν ἐκτεταμένον δάσος τῶν ἐλαιῶν. Προχωροῦμεν βραδέως μὲ ὄντως ἀνατολικὴν ἀξιοπρέπειαν, ἔφιπποι εἰς γραμμὴν καὶ οἱ τρεῖς, ἐνόσῳ τὸ πλάτος τῆς ὁδοῦ τὸ ἐπιτρέπει, προηγεῖται δὲ χωροφύλαξ ἔφιππος καὶ ἄλλος μᾶς ἀκολουθεῖ. Οἱ δύο *σουβαρίδες* οὗτοι μᾶς συνοδεύουν ὡς ὁδηγοὶ μᾶλλον ἢ ὡς ὑπέρμαχοι ἐν περιπτώσει κακῆς συναντήσεως. Πέραν τοῦ ἐλαιῶνος ἁπλοῦται κυματοειδῶς πεδιὰς γυμνὴ καὶ ἔρημος, ἐπὶ τῆς ὁποίας φαίνονται μακρόθεν τὰ ἠρειπωμένα τείχη τῆς κατεστραμμένης Νικοπόλεως.

Ἅμα εἰσέλθῃς ἐντὸς τοῦ περιβόλου τῶν τειχῶν, καταλαμβάνεσαι ὑπὸ τῆς μελαγχολίας τὴν ὁποίαν ἐμπνέει πάντοτε ἡ θέα πόλεως ἐρημωθείσης. Τοῦ τοιούτου αἰσθήματος ἔλαβες πεῖραν εἰς Πομπηΐαν. Ἐνταῦθα ἡ τέφρα κατακαύσασα καὶ καλύψασα, ὡς εἰς Πομπηΐαν, τὰς οἰκοδομὰς δὲν διέσωσε τὰ θεμέλιά των, οὔτε ἦλθον ἀρχαιολόγοι χάριν ἀνασκαφῶν καὶ πρὸς ἐξακρίβωσιν τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως. Ἐπὶ τοῦ ἀνωμάλου ἐδάφους τῶν ἐρειπίων ὑψοῦνται ἐδῶ κ' ἐκεῖ τεμάχια μικρὰ καὶ μεγάλα τοίχων καὶ ἀψίδων, λείψανα ναῶν, βαλανείων, θεάτρων ἢ μεγάρων. Μεταξὺ αὐτῶν βλέπεις μονοπάτια σχηματισθέντα ἀπὸ τὴν διάβασιν κτηνῶν ἢ ἀνθρώπων, —ποῦ καὶ ποῦ ἀγρὸν κριθῆς ἐπὶ τοῦ χώρου ἴσως ὅπου ἄλλοτε ὑπῆρχεν ἀγορὰ ἢ ἱππόδρομος,— γύρωθεν δὲ τὰ τείχη ὄρθια εἰσέτι, καὶ ἀπὸ ἀπόστασιν εἰς ἀπόστασιν τὰ ἴχνη τῶν πύργων των. Ἰδοὺ ἡ Νικόπολις. Θὰ ἔλθῃ καιρὸς ὁπότε θὰ ληφθῶσι μέτρα πρὸς διάσωσιν τῶν ἐρειπίων τούτων καὶ πρὸς ἀνεύρεσιν ἴσως τινῶν τῶν ἀγαλμάτων ὅσα ὁ Αὔγουστος μετέφερεν ἐνταῦθα πρὸς στολισμὸν τῆς πόλεώς του, ὅπως μετέφερε καὶ τοὺς κατοίκους τῶν παρακειμένων πόλεων πρὸς αὔξησιν τοῦ πληθυσμοῦ της. Χωρικός τις μᾶς ἔδειξεν ἐκεῖ ἀνδριάντα ἀνακαλυφθέντα ἐσχάτως ὑπὸ τὸ ἄροτρόν του. Ἔκειτο εἰς μίαν ἄκραν, πλησίον τοῦ τείχους, ὑπὸ κλάδους ἐπισωρευθέντας ἐπ' αὐτοῦ, οὐχὶ βεβαίως χάριν προφυλάξεως ἢ ἀρχαιολογικῶν μελετῶν.

Ἀλλ' ὅμως ἀφοῦ συνειθίσῃ τις βλέπων—δὲν λέγω τὴν Ἀκρόπολιν μόνην, ἀλλ' ἐν γένει τὰ διεσπαρμένα καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα γνήσια μνημεῖα τῆς ἀρχαίας τέχνης, δὲν ἐνθουσιᾷ ἐνώπιον τῶν λειψάνων τῆς Ρωμαϊκῆς περιόδου. Πῶς νὰ παραβληθῶσι τὰ παλαιὰ Ἑλληνικὰ τείχη, ὅπου καὶ μόνη τῶν ὀγκολίθων ἡ ἁρμονικὴ τάξις μαρτυρεῖ τὴν καλαισθησίαν τοῦ τεχνίτου, πρὸς τὰ πλινθόκτιστα ὀγκώδη κτίρια τῶν Ρωμαίων; Ἐνδιαφέρουν βεβαίως καὶ ταῦτα ὑπὸ τεχνικήν, ὑπὸ ἱστορικὴν ἔποψιν, ἐπιβάλλουν ὡς ἐκ τοῦ μεγέθους των, ἀλλὰ δὲν εἶναι ὡραῖα. Ἀλλαχοῦ τὰ Ρωμαϊκὰ μνημεῖα ἀποτελοῦν τὸ καύχημα τῶν πόλεων, ἐντὸς ἢ πλησίον τῶν ὁποίων κεῖνται, Ρωμαϊκὰ δέ τινα ἀγάλματα ἀρκοῦν πρὸς συγκρότησιν ἐπαρχιακοῦ μουσείου. Ἐνταῦθα οὔτε καιρός, ἀλλ' οὔτε χρήματα ἀτυχῶς, μᾶς περισσεύουν διὰ τὰ τοιαῦτα. Ἐντούτοις δώσατέ μας τὴν Νικόπολιν καὶ ἀμέσως ἀρχίζομεν ἀνασκαφὰς εἰς τὴν περιοχήν της! Ἴσως δ' ἀνταμειφθῶμεν διὰ τῆς ἀνακαλύψεως ἀνδριάντος τινὸς τοῦ Ἐπικτήτου, διότι ἐνταῦθα ἐδίδαξεν ὁ Φρὺξ ἀπελεύθερος τὴν εὐγενῆ φιλοσοφίαν του, καὶ ἐνταῦθα ἀπεβίωσε.

Ἐπεστρέψαμεν ἐπὶ τῆς *Πάρου* ὀπωσοῦν ἀργά. Διήλθομεν τὴν ἑσπέραν εἰς τὴν οἰκίαν ἑνὸς τῶν ἐγκριτοτέρων κατοίκων τῆς Πρεβέζης. Ἠδύνατό τις εὐκόλως νὰ φαντασθῇ ὅτι εὑρίσκεται εἰς Παρισίους, ἢ τοὐλάχιστον εἰς Ἀθήνας. Ὡμιλήσαμεν περὶ φιλολογίας, περὶ ἱστορίας (ὅθεν καὶ τὰ τοσαῦτα ἱστορικά μου ἀπόψε), ὄχι ὅμως καὶ περὶ πολιτικῆς· πρὸ πάντων δὲ ἠκούσαμεν μουσικήν. Ἡ θυγάτηρ τοῦ οἰκοδεσπότου, δεσποινὶς χαριεστάτη, μᾶς ἔπαιξε τεμάχια τοῦ Chopin. Πῶς σοῦ φαίνεται; Ὁ Chopin εἰς Πρέβεζαν!

Αὔριον τὸ πρωὶ ἀναχωροῦμεν διὰ Καρβασαρᾶν. Ὁ δήμαρχος τῆς Ἄρτης ὑπεσχέθη ὅτι θὰ τηλεγραφήσῃ πρὸς τὸν ἐκεῖ συνάδελφόν του διὰ νὰ μᾶς ἐνοικιάσῃ ἅμαξαν. Θὰ διέλθω λοιπὸν

(1) Ἴδε Περραιβοῦ Ἱστορίαν Σουλίου καὶ Πάργας.

καὶ τρίτον τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον. Δὲν λυποῦμαι ποσῶς διὰ τοῦτο, ἀπ' ἐναντίας· λυποῦμαι μόνον ὅτι θὰ παραιτήσωμεν τὴν *Πάρον*, ἐπὶ τῆς ὁποίας τοσοῦτον συνείθισα, ὥστε ἐπὶ τέλους τὴν ἐθεώρουν ὡς θαλαμηγόν μας. Ἐκοιμήθημεν τρεῖς νύκτας ἐξαίρετα ὑπὸ τὸ κατάστρωμά της, τὰ δὲ ξενοδοχεῖα τῶν μικρῶν ἐπαρχιακῶν πόλεών μας δὲν φημίζονται πολύ. Ἀλλ' ἂς μὴ τὰ καταδικάζωμεν προτοῦ τὰ δοκιμάσωμεν.

[Ἕπεται συνέχεια]

Δ. ΒΙΚΕΛΑΣ

ΧΡΗΣΤΟΣ ΜΗΛΙΟΝΗΣ

Διήγημα.

Α'

Ἀστείαν ἀληθῶς ἰδέαν συνέλαβε πρωΐαν τινὰ Κυριακῆς ὁ Τοῦρκος *κατῆς* ἐν Ἄρτῃ, ὅστις ἀφοῦ ἠθώωσε πανδήμως καὶ σκανδαλωδῶς δύο ὁμοεθνεῖς του, ἀπαγαγόντας ἄκουσαν Ἑλληνίδα κόρην ἐκ τῶν παρακειμένων χωρίων, ἀπῆλθεν ὡς καλὸς μουσουλμάνος νὰ πάρῃ *ἀμπτέστι*, πρὸς ἁγνισμὸν καὶ ἀπολύμανσιν.

Ὁ ἄξιος Τοῦρκος δικαστής, πρὸς ταῖς ἄλλαις ἀρεταῖς ὑφ' ὧν ἐκοσμεῖτο, ἦτο δεξιώτατος εἰς τὸ ν' ἀνακαλύπτῃ, πρὸς πρόχειρον δικαιολογίαν τῶν ἀποφάσεών του, πάμπολλα ἐδάφια τοῦ ἱεροῦ νόμου ἀγνοούμενα συνήθως ὑπὸ τῶν ἀμαθεστέρων συναδέλφων του, καὶ δεινὸς εἰς τὸ νὰ ἐκτείνῃ καὶ νὰ συστέλλῃ ἑκάστοτε, ὡς ἔμπειρος σκυτοτόμος, τὸ γράμμα καὶ τὸ πνεῦμα τῶν ἱερῶν ῥητῶν. Ἠδύνατο, ἐν ἐλλείψει ἄλλου προτύπου, νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ὑπογραμμὸς τῶν νομολόγων καὶ τῶν δικορράφων παντὸς χρόνου καὶ τόπου. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι, ὡς εἶχον τότε τὰ πράγματα, τὸ ζήτημα ἦτο πολὺ ἁπλούστερον, ἢ ὅσον σήμερον δύναται νὰ εἶνε, διότι ὁ αὐτὸς ἦτο συνήγορος ἅμα καὶ διαιτητής.

Κατὰ τὴν περίστασιν ἐκείνην, τὸ ἐδάφιον τῆς ἱερᾶς βίβλου, ὅπερ ἀνεκάλυψεν ἡ εὔκολος ὀξυδέρκεια τοῦ δικαστοῦ τούτου, εἶχεν ὡς ἑξῆς, κατὰ τὴν ἀκριβῆ ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ μετάφρασιν: *Αἶνος τῷ Θεῷ. Ἐὰν νέα γυνὴ ἄπιστος ἀλλάξῃ κύριον, καὶ ἀπὸ τῶν χειρῶν ἀπίστου μεταβῇ εἰς ἀληθῆ πιστόν, ὁ δεύτερος κύριος εἶνε ἐν δικώτερος.* (Ὅρα Κοράνιον, ἐν κεφαλαίῳ ἡ *Κάμηλος* ἐπιγραφομένῳ).

Τὸ ἐδάφιον δὲν ἦτο σαφές, οὐδ' ἐφηρμόζετο ἀδιάστως εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν. Ἀλλ' ὁ ἄξιος λειτουργὸς τῆς Θέμιδος δὲν ἐδυσκολεύθη νὰ εὕρῃ καὶ ἄλλο, καὶ νὰ τὸ συγκολλήσῃ μὲ τὸ πρῶτον οὕτως, ὥστε νὰ πείθῃ πάντα ἀληθῆ μουσουλμάνον περὶ τοῦ ἀσφαλοῦς τῆς κρίσεως: *Ἐὰν ἀληθὴς πιστὸς ἔχῃ δούλην ἄπιστον, καὶ δὲν τὴν ἔπεισε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν ἀληθῆ πίστιν, δὲν δύναται νὰ τὴν μεταπωλήσῃ εἰς ἄπιστον, ἀλλ' εἰς πιστόν.* (Ὅρα κεφ. ἡ *Βοῦς* ἱεροῦ νόμου).

Σημειωτέον ὅτι ἀμφότερα τὰ ἀποσπάσματα ταῦτα, καὶ τὰ κεφάλαια εἰς ἃ ἀνήκουσι, δὲν εἶνε ἐκ τῶν γνησιωτέρων. Οἱ σοφοὶ σχολιασταὶ τοῦ Κορανίου οὐδέποτε συνεφώνησαν περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κεφαλαίων οὐδὲ περὶ τῆς γνησιότητος τοῦ περιεχομένου. Ἀλλ' ὁμολογητέον ὅτι οὐδεὶς λειτουργὸς τῆς δικαιοσύνης ὀφείλει νὰ ἑρμηνεύῃ ἄλλως τὰ κείμενα τῶν νόμων ἢ ὅπως προχείρως ἀντιλαμβάνεται τὴν ἔννοιαν αὐτῶν, καὶ τὸ δικαστήριον τῆς Ἄρτης δὲν ἦτο βεβαίως ἀκαδημία νομοδιδασκάλων.

Ἀλλ' ὅμως παρὰ τὴν τόσην ἐμπειρίαν καὶ εὐθυκρισίαν του, ὁ εἰρημένος τοῦρκος δικαστὴς ἔκαμνε τὸν λογαριασμὸν ἄνευ τοῦ ξενοδόχου. Ἡ ἁρπαγεῖσα Ἑλληνὶς κόρη ἦτο ἀναδεκτὴ τοῦ Χρήστου Μηλιόνη, τοῦ περιβοήτου τῆς Ἀκαρνανίας ἁρματωλοῦ, ὅστις ἀτυχῶς ἦτο ἀμαθὴς καὶ δὲν εὗρε νὰ ἑρμηνεύῃ τὰ ῥητὰ τοῦ Κορανίου. Δὲν ἐνόει δὲ καὶ ὡς ἀστεῖον τὸ πρᾶγμα, ὅπως ἡμεῖς τὸ περιεγράψαμεν ἐν ἀρχῇ, διότι φύσει δὲν ἠγάπα ν' ἀστείζηται.

Ἡ νεᾶνις ἦτο μνηστὴ τοῦ Νίκου Ντάσκα, εἰρηνικοῦ ἀγρότου κατοικοῦντος εἰς παρακείμενον χωρίον. Ἦτο φιλόπονος καὶ ἀπὸ πρωΐας μέχρις ἑσπέρας ἠσχολεῖτο εἰς τὰ ἔργα τοῦ οἴκου, ἐπιμελουμένη καὶ τριῶν νεωτέρων ἀδελφῶν, ὧν ὁ μεγαλείτερος ἦγε τὸ δωδέκατον ἔτος. Αὕτη δὲ ἦτο δεκαοκταέτις. Ἡ μήτηρ αὐτῆς εἶχε γνώμην νὰ μὴ τὴν ὑπανδρεύσῃ ἀκόμη, καὶ ἤλπιζεν ὅτι καὶ μετὰ τὸν ἀρραβῶνα ὁ γάμος ἔμελλε νὰ βραδύνῃ ἀρκούντως ὥστε νὰ προλάβῃ ἡ νεωτέρα ἀδελφή, νὰ ἡλικιωθῇ πρὸς ἀνακούφισιν καὶ χαρὰν τῆς μητρός. Μίαν βοηθὸν εἶχε, μόνην τὴν Βάσω της, καὶ ὄχι ἄλλην. Διατί νὰ βιασθῇ ὁ σύζυγός της νὰ τὴν δώσῃ; Ἀλλ' ἐκεῖνος ἄλλως ἐφρόνει, καὶ διὰ λόγους, ὧν μόνον τὸ ἓν ἑκατοστὸν ἠδύνατο νὰ ἐξηγηθῇ, ἐπεθύμει νὰ ὑπανδρεύωνται ὡς τάχιστα αἱ νέαι. Ὅσον γρηγορώτερα τόσον καλλίτερα. Τί τὸ θέλεις τὸ βάρος αὐτὸ εἰς τὴν οἰκίαν; Δὲν εἶνε καλλίτερον νὰ τὸ ξεφορτωθῇς; Ὅποιος εὑρίσκει πρόθυμον ἀναδέκτην τοῦ φορτίου, καὶ δὲν τὸ μεταβιβάζει εὐθύς, ἄκραν ἐμπιστοσύνην ἔχει εἰς τοὺς ἰδίους ὤμους ἂν δὲν εἶνε ἀνόητος. Ταῦτα ἐφρόνει ὁ Κώστας Μαντᾶς, ὁ πατὴρ τῆς Βασίλως, τὴν ὁποίαν ἐτόλμησε πονηρὸν γραΐδιον ν' ἀποτολμήσῃ μίαν ἡμέραν ὅπως ῥίψῃ αὐτὴν εἰς τὰς χεῖρας Τούρκου, ὅστις τὴν ἤθελε νὰ τὴν ἔχῃ εἰς τὸ χαρέμι του.

Ἐν τούτοις ἡ Βασίλω δὲν ἤθελε πιστεύσει τοὺς λόγους της, διότι ἡ γραῖα Κυπαρισσοῦ εἶχεν ἀνέκαθεν κακὴν φήμην εἰς τὸ χωρίον. Ἀλλὰ

ψευδεῖς τινες διηγήσεις τόσον καλῶς συνιστῶνται καὶ τόσον εὐχερῶς συμπίπτουσιν, ὥστε σατανικὸν ἔργον φαίνεται ἡ συναρμογὴ αὐτῶν. Ποῖος τῆς εἶπε τῆς γραίας Κυπαρισσοῦς, ὅτι ἡ μήτηρ τῆς κόρης εἶχε λησμονήσει τὸ δεῖνα ὕφασμα εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ δὲν τὸ ἔλαβε μεθ' ἑαυτῆς τὴν πρωΐαν, ἀπερχομένη εἰς τὸν ποταμόν; Ποῖος τὸ εὗρεν, ἀφοῦ κανεὶς δὲν τὴν ἔστειλε; Διότι εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἡ μήτηρ Μελάχρω εἶχε μεταβῆ ἀπὸ πρωΐας εἰς τὸν ποταμὸν μετ' ἄλλων γυναικῶν, διὰ νὰ λευκάνῃ. Ὡσαύτως εἶνε ἀληθὲς ὅτι τὸ μικρότερον κοράσιον καὶ ὁ ὑστερότοκος υἱὸς μετέβησαν εἰς τὸ σχολεῖον τῆς μικρὸν ἀπεχούσης Ἄρτης, διότι εἶχεν ἤδη ἡ Ἄρτα σχολεῖον κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον. Ὁ δὲ πατήρ, ὅστις ἤθελε τοὺς ἀνθρώπους φιλοπόνους, ὡς ὑποκειμένους εἰς τὴν πρώτην ἐκείνην καὶ παλαίφατον τῶν πρωτοπλάστων ἀρὰν, εἶχε παραλάβει μεθ' ἑαυτοῦ εἰς τοὺς ἀγροὺς τὸν δευτερότοκον υἱόν, ὥστε ἡ νεᾶνις εὑρίσκετο μόνη οἴκοι. Ἐνῷ λοιπὸν ἐκάθητο ἐπιρράπτουσα παλαιὰ φορέματα παρὰ τὴν ἑστίαν, καὶ εἶχε κλειδωμένην ἔσωθεν τὴν θύραν διὰ διπλῆς στροφῆς, διότι συνήθεια ἦτο νὰ κλείωνται αἱ κόραι ὅταν ἦσαν μόναι, ἀκούει τὴν θύραν κρουομένην. Ἡ νεᾶνις ἐξεπλάγη. Αἱ γειτόνισσαι ὅλαι σχεδὸν ἔλειπον, ἦσαν εἰς τὰ ἔργα των. Ποῖος νὰ εἶναι;

— Ἄνοιξε, εἶπε μεμψίμοιρός τις φωνή, ἥτις ἐφαίνετο ἐκπεμπομένη ἐκ βαθέος μυχοῦ, καὶ ὡς νὰ διήρχετο δι' ἀόπλων καὶ νωδῶν οὐλων.

— Ποῖος εἶσαι; ἐπανέλαβε τὸ δεύτερον ἡ κόρη δυσπιστοῦσα.

— Ἐγώ, ἡ θειὰ Κυπαρισσοῦ.

— Ἡ θειὰ Κυπαρισσοῦ, εἶπεν ἡ νεᾶνις διστάζουσα. Τί θέλεις;

— Μ' ἔστειλεν ἡ μάνα σου.

Ἡ νεᾶνις ἐγερθεῖσα ἀπῆλθε καὶ ἤνοιξε τὴν θύραν καὶ εἰσῆλθεν ἡ Κυπαρισσοῦ. Τὸ γραΐδιον ἦτο ἑβδομηκονταετὲς περίπου, ῥικνή, κεκυφυῖα καὶ ἀπαίσιος. Τὸ μειδίαμά της, δι' οὗ ἐζήτει νὰ θωπεύσῃ τὴν κόρην, ἐνεποίει φρικίασιν.

— Σ' ἔστειλεν ἡ μάνα μου; ἠρώτησεν ἡ νέα. Καὶ ποῦ τὴν ηὗρες;

— Εἰς τὸν ποταμόν.

— Καὶ τί σὲ εἶπε;

— Μ ῦ εἶπε νὰ τῆς πᾷς τὸ πανί.

— Τὸ πανί; Ποῖο πανί;

— Τὸ δίμιτο. Τὸ ξέχασε νὰ τὸ πάρῃ μαζύ της τὸ πρωΐ.

Ἡ κόρη στρέψασα τὸ βλέμμα πρὸς τὴν γωνίαν, παρ' ἣν ἵστατο κεκοσμημένος ὁ σωρείτης τῶν στρωμάτων καὶ σινδόνων, εἶδε τῷ ὄντι ὅτι ὑπῆρχεν ἐκεῖ τὸ δίμιτον ὕφασμα, τὸ ὁποῖον ἡ μήτηρ της πρέπει νὰ ἐλησμόνησε βεβαίως, διενοήθη. Ἀφοῦ μετέβη εἰς τὸν ποταμὸν διὰ νὰ ἐνεργήσῃ γενικὴν γνάφευσιν, δὲν ἔμελλε νὰ παραλίπῃ ποτὲ τὴν νεούφαντον ταύτην ὀθόνην.

Καὶ δὲν εἶχεν ἀκούσει μὲν παρὰ τῆς μητρός της ῥητῶς, ὅτι εἶχε σκοπὸν νὰ λάβῃ μεθ' ἑαυτῆς καὶ τὸ δίμιτον, ἀλλὰ συλλογιζομένη εὕρισκεν ὅτι οὕτως ἔπρεπε νὰ ἔχῃ τὸ πρᾶγμα, ἀφοῦ τὸ εἰρημένον ὕφασμα εὑρίσκετο εἰς τὴν πρόχειρον ἐκείνην θέσιν. Ἐν τούτοις εἶχεν ἡ κόρη ἐνδοιασμούς.

— Σ' ἔστειλεν ἡ μάνα μου διὰ νὰ τὸ πάρῃς...νὰ τῆς τὸ φέρῃς;

— Ἐμένα; Ὄχι, εἶπεν ἡ γραῖα. Ἐσὺ νὰ τῆς τὸ πᾷς.

— Ἐγώ!

Καὶ ἡ νέα ἤρχισε νὰ σκέπτηται. Μιᾶς ὥρας ὀδοιπορία! Καὶ ἀπὸ πολλοῦ ἡ μήτηρ της τὴν εἶχε συνειθίσει νὰ μὴ ἐξέρχηται σχεδὸν ἐκ τῆς οἰκίας. Ἦτο δυνατὸν νὰ δώσῃ τώρα τοιαύτην παραγγελίαν; Κόρη νεαρά, δειλή, μεμνηστευμένη, νὰ πορευθῇ μόνη εἰς τὸ μέρος τοῦ ποταμοῦ ὅπου λευκαίνουσι; Τότε λοιπὸν διατὶ νὰ θέλωσι νὰ τὴν ὑπανδρεύσωσιν; Αὐτὴ εὐτυχὴς θὰ ἦτο, ἂν ἔζη ἀκόμη τὸν κατ' ἀγροὺς βίον, ὅστις ἦτο τόσον φαιδρὸς καὶ ἄφροντις, καὶ συνέτεινε τόσον πολὺ εἰς τὸ νὰ καθιστᾷ εὔρωστον τὸ σῶμα καὶ ῥοδίνας τὰς παρειάς. Ἀλλ' ἀφοῦ τὴν ἐμνήστευσαν, διατὶ ἀπαιτοῦσι παρ' αὐτῆς τοιαύτην ἀνήκουστον ἐκδρομήν; Πῶς νὰ τὸ μάθῃ ὁ μνηστήρ της;

— Ἄκουσε νὰ σοῦ πῶ, γιαγιά, εἶπεν ἡ νέα. θέλεις νὰ τὸ πάρῃς μόνη σου τὸ πανὶ αὐτὸ νὰ τῆς τὸ φέρῃς; Θὰ σὲ πληρώσῃ ὁ ἀφέντης (πατήρ) μου.

— Ἐγώ; γρηὰ γυναῖκα, ἐμορμύρισεν ἡ Κυπαρισσοῦ, εἰμπορῶ ἐγὼ νὰ τρέχω;

— Δὲν ἠξεύρεις κανένα παιδί, νὰ μοῦ κάμῃς τὴν χάρι, νὰ τοῦ πῇς νὰ τὸ πάρῃ;

— Δὲν βλέπω παιδιὰ εἰς τὸ χωριό, εἶπεν ἡ γραῖα, τὰ μικρὰ εἶνε 'στὴν Ἄρτα 'στὸ σχολειό, καὶ τὰ ἄλλα τὰ μεγαλείτερα εἶναι εἰς τὰ χωράφια.

— Ὤ, Χριστέ μου, βάσανα. Καὶ τώρα τί νὰ κάμω;

— Μοῦ εἶπε νὰ τῆς τὸ πᾷς γρήγορα, ἐπέμεινεν ἀδυσωπήτως ἡ γραῖα.

Καὶ στρέψασα τὰ νῶτα ἀπῆλθε, καταλιποῦσα ἐν ἀμηχανίᾳ τὴν ἀτυχῆ κόρην. Ἀφοῦ ἐσκέφθη ἐπὶ μακρόν, καὶ ἔλαβε πολλὰς ἀντιφατικὰς πρὸς ἀλλήλας ἀποφάσεις, ἐνόμισεν ὅτι τὸ καλλίτερον ἦτο νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὴν μητέρα. Διότι δὲν ἀμφέβαλλεν ὅτι ἡ μήτηρ της τῷ ὄντι εἶχε πέμψει τὴν παραγγελίαν ταύτην. Ἄλλως ἦτο ἀδύνατον νὰ εἰξεύρῃ ἡ γραῖα αὕτη, ὅτι ὑπῆρχεν ὕφασμα δίμιτον πρὸς λεύκανσιν, καὶ ὅτι ἡ μήτηρ της τὸ εἶχε παραλίπει ἐκ λήθης. Ἐνόμιζεν ὅτι ἦτο ἀδύνατον, ἀλλ' εἰς τὰ γραΐδια οὐδὲν ἀδύνατον ὑπάρχει, καὶ τοῦτο ἠγνόει ἡ ἀμαθὴς καὶ

ἄπειρος κόρη. Τῷ ὄντι εὔκολον ἦτο νὰ μάθῃ ἡ γραῖα ὅτι εἶχεν ὑφάνει ἀρτίως ἡ Μελάχρω ὕφασμα τοιοῦτον ἢ τοιοῦτον, εὔκολον ἦτο νὰ συναντήσῃ τυχαίως ἢ ἐπίτηδες τὴν σύζυγον τοῦ Μαντᾶ φέρουσαν τὴν ἀποσκευήν της τὴν πρωΐαν, καὶ νὰ παρατηρήσῃ τὴν ἐκ τῆς ἀποσκευῆς ταύτης ἔλλειψιν ἑνὸς ὑφάσματος. Διότι ἡ μὲν κατασκευὴ ὀθόνης ἢ ἐσθῆτος ἢ σινδόνος συνεζητεῖτο πάντοτε, ὡς εἰκός, μεταξὺ τῶν γυναικῶν εἰς τὰς κώμας, ὅπου ὁ γυναικεῖος βίος εὐήλιος πάντοτε διέρχεται ἐπὶ τῶν ἀνδήρων, εἰς τὰ προαύλια καὶ παρὰ τὰς κρήνας, καὶ δὲν φθείρεται μονοτόνως εἰς πολυωρόφους καὶ βαθυσκίους οἰκοδομὰς καὶ ὄπισθεν φυσικῶν ἢ ἠθικῶν δρυφάκτων, ἢ κοινωνικῶν προχωμάτων.—Τέλος ἡ νέα ἔλαβε τὴν ὀθόνην, καὶ ἐξελθοῦσα ἐκλείδωσε τὴν θύραν. Ἔλαβε τὴν ἀνώμαλον καὶ ἑλικοειδῆ ἐκείνην ὁδόν, ἣν ἐλαφρὰ ὡς στρουθίον διήρχετο ἄλλοτε ἀνυπόδητος, μὴ φοβουμένη νὰ πατῇ ἐπὶ λεπτῶν ἀκανθῶν καὶ χαλίκων, διότι αἱ πόδες της, ἀφότου ἐξ ἀνάγκης ἐφόρεσαν περικνημῖδας, δὲν εἶχον λεπτυνθῇ ἀρκούντως ὥστε νὰ καταστῶσιν εὐπαθεῖς καὶ δυσκίνητοι.

Εἶχε διαβῆ ἤδη τὴν κρημνώδη ἀτραπόν, τὴν ἄγουσαν ἀπὸ τοῦ ὑψηλοῦ χωρίου εἰς τὴν πεδιάδα καὶ κατῆλθεν εἰς τὸ ῥεῦμα. Ὁ ἥλιος ἐμεσουράνει ἤδη, καὶ ἡ νέα ἀσθμαίνουσα ἔστη ὅπως ἀναστηκώσῃ μικρὸν τὸ κράσπεδον τῆς ἐσθῆτός της καὶ περιδέσῃ αὐτὸ δι' ἱμάντος περὶ τὴν ὀσφύν, καθιστῶσα ἐλευθερώτερον τὸ βῆμα. Ἐφάνη δὲ ὁ μακρὸς καὶ ποδήρης χιτών, κατάλευκος, καλύπτων τὰς εὐμελεῖς κνήμας, καὶ τὸ μεσοφόριον κατερχόμενον μέχρι μέσων τῶν κνημῶν. Ψυχὴ ἀνθρώπου οὐδαμοῦ ἐφαίνετο, καὶ διὰ τοῦτο εἶχε νομίσῃ ἡ νέα ὅτι ἠδύνατο οὐχὶ ἄνευ κοσμιότητος νὰ καταστήσῃ τὴν ἐνδυμασίαν της εὐζωνοτέραν. Αἴφνης ἐλαφρὸς θόρυβος ἠκούσθη ὄπισθεν τῶν φύλλων, καὶ ὁ θάμνος ἐκινήθη. Ἡ νέα πτοηθεῖσα ἐστράφη δι' ὁρμητικοῦ κινήματος. Μέλις ἐπρόλαβε νὰ ἀφήσῃ νὰ πέσῃ πάλιν εἰς τοὺς πόδας τὸ κράσπεδον τοῦ φορέματός της.

Β'.

Ὁ ἐκπηδήσας ἐκ τοῦ θάμνου ἄνθρωπος πρέπει νὰ ἦτο τρομερὸς τὴν θέαν, διότι ἡ νέα ἀφῆκε κραυγήν. Τῷ ὄντι δὲ ἦτο Τοῦρκος ὁ ἄνθρωπος οὗτος, Τοῦρκος μὲ σαρίκιον.

Σαρίκιον μὲ διπλᾶς καὶ τριπλᾶς στροφάς, λευκὸν καὶ χρυσοκέντητον, σαρίκιον ὑπερμέγεθες καλῦπτον ὄχι μόνον τὴν κεφαλήν, ἀλλὰ καὶ τὸν τράχηλον καὶ τοὺς ὤμους. Ὤ, πόσον τρόμον ἠσθάνοντο αἱ νέαι χωρικαί, αἱ ζῶσαι εἰς τὰς κώμας ὅπου δὲν ὑπῆρχον Τοῦρκοι, εἰς τὴν θέαν ἑνὸς τούτων! Καὶ πόσον τρόμον πάλιν ἠσθάνοντο αἱ ζῶσαι εἰς ὅσας κώμας ὑπῆρχον καὶ Τοῦρκοι, ἂν συνήντων ἕνα τούτων ἐξ ἀπροόπτου, εἰς μέρος ὅπου δὲν τὸ ἐπερίμενον! Ἀλλ' ὅμως ὁ Τοῦρκος περὶ οὗ ἐνταῦθα ὁ λόγος, δὲν εἶχεν ἄγριον καὶ βλοσυρὸν τὸ βλέμμα, τοὐναντίον ἐμειδία. Ἔφερε τὴν χεῖρα εἰς τὸ στόμα, διὰ νὰ τῇ ἐπιβάλῃ σιγήν, καὶ τῇ ἔνευσε νὰ μὴ φοβῆται. Ἀλλ' ἡ κόρη ἐξέπεμψε δευτέραν κραυγὴν καὶ αὐτομάτως ἐκινήθη νὰ φύγῃ. Ἀλλὰ τότε ὁ Τοῦρκος, διὰ στιβαροῦ βραχίονος τὴν ἥρπασεν ἐκ τοῦ ὤμου. Ἡ νέα ἔστη ἀσπαίρουσα.

— Ὤ, ἄφησέ με, ἀγᾶ μου, ἠδυνήθη νὰ εἴπῃ, καὶ ἦτο ἑτοίμη νὰ γονυπετήσῃ ἐνώπιον τοῦ Τούρκου.

—Μὴ φοβῆσαι, τῇ εἶπεν ἑλληνιστί.

Συγχρόνως δ' ἔνευσε πρὸς τὸ μέρος τοῦ θάμνου, καὶ δεύτερος Τοῦρκος ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν, πενιχρῶς ἐνδεδυμένος καὶ κρατῶν τὸν χαλινὸν πλουσίως ἐστολισμένου ἵππου. Ὁ ἀγᾶς ἔλαβε τότε τρέμουσαν τὴν κόρην, διὰ νὰ τὴν ἀναβιβάσῃ εἰς τὴν σέλλαν. Ἡ νέα ἀπεπειράθη ν' ἀντιστῇ, ἀλλὰ δὲν εἶχε τόσην δύναμιν ὥστε νὰ ὑπερισχύσῃ κατὰ δύο ἀνδρῶν.

Ὁ ἀγᾶς ἀνέβη ὄπισθέν της, καὶ ἔλαβεν ἀπὸ τῶν χειρῶν τοῦ θεράποντος τὰς ἡνίας. Ἡ κόρη ἔκραξε τελευταίαν φορὰν εἰς βοήθειαν, ἀλλ' ὁ ἀγᾶς τὴν ἐφίμωσε διὰ τῆς χειρός.

Ὁ ἵππος ἔλαβε διεύθυνσιν ἀντίθετον ἐκείνης, πρὸς ἣν ἔμελλε νὰ πορευθῇ ἡ πτωχὴ κόρη. Ὁ ἀγᾶς ἐπτέρνισε σφοδρῶς τὴν πλευρὰν τοῦ ὑποζυγίου. Ὁ ἵππος ἐκάλπασε δρομαίως φέρων τὸ διπλοῦν φορτίον, καὶ ὁ θεράπων τρέχων ὄπισθεν παρηκολούθει ὅσον ἠδύνατο τὸν καλπασμόν.

Γ'.

Φρικώδης βεβαίως πρέπει νὰ ἦτο ἡ ἀγανάκτησις τοῦ Κώστα, τρομερὰ πρέπει νὰ ἦτο ἡ ἀπελπισία τῆς συζύγου του, ὅτε ἐπανελθόντες τὴν ἑσπέραν εὗρον ἔρημον τὸν οἶκον. Ἀλλὰ καὶ ἡ λύπη τοῦ Νίκου, τοῦ μνηστῆρος, ὑπῆρξεν ἀπερίγραπτος.

Ὁ ἀγᾶς Χαλήλ, ὁ ἅρπαξ, δὲν ἦτο ἐκ τῶν ἀσήμων τοῦ τόπου. Ἦτο ἰσχυρός, πλούσιος, καὶ εἶχε τὸ χαρέμιον πλῆρες. Ἀλλ' ἐπεθύμει νὰ πλουτίσῃ τὸ ἀνθοκομεῖον μ' ἕνα κάλυκα. Τυχαίως χωρικοί τινες εἶδον μακρόθεν τὸν ἵππον φεύγοντα, ἐγείροντα τὴν κόνιν εἰς νέφη, καὶ ἤκουσαν τὴν τελευταίαν κραυγὴν τῆς ἀπαχθείσης κόρης. Οὗτοι διηγήθησαν τὸ πρᾶγμα εἰς τοὺς γονεῖς.

Τῇ ἐπαύριον ὁ πατήρ, ἔχων εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς δάκρυα λύσσης καὶ μανίας, ἀπεπειράθη νὰ πνίξῃ τοὺς λυγμοὺς τῆς ἀπογνώσεως, νὰ χαλινώσῃ τὰς ὁρμὰς τοῦ πάθους καὶ νὰ παρουσιασθῇ μὲ εἰρηνικοὺς λόγους εἰς τὸν κατῆ τῆς Ἄρτης. Ὅσον ἀσυνάρτητος καὶ ἂν ἦτο ἡ ἄζεστος εὐγλωττία του, ὤφειλεν ὅμως νὰ φανῇ περιπαθής.

— Ἀγᾶ μου, κατῆ ἐφένδη μου, εἶναι μεγάλο ἄδικο αὐτὸ ποῦ μοῦ ἔκαμε ὁ Χαλὴλ ἀγᾶς. Αὐτὸ καὶ ὁ Θεὸς δὲν τὸ θέλει καὶ οἱ ἄνθρωποι τὸ μισοῦν. Μήπως ἡ πίστις σας λέγει ἄλλα ἀπὸ τὴν ἰδικήν μας; Θεὸς φυλάξῃ! Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι τὸ ἴδιον εἶναι, καὶ ὅλοι αἰσθάνονται τὸ ἄδικον. Τί κακὸν τοῦ ἔκαμα ἐγὼ τοῦ Χαλὴλ ἀγᾶ διὰ νὰ μοῦ κάμῃ τέτοια ὕβρι, τέτοια ἀτιμίαν 'στὸ 'σπίτι μου; Ἂν ἦτον εἰς τὴν θέσιν μου ὁ Χαλὴλ ἀγᾶς, ἤθελε νὰ τοῦ πάρω ἐγὼ τὴν κόρην του;...

— Σιωπή, τῷ εἶπεν, ὁ κατῆς. Μὴ βγαίνῃς ἔξω ἀπὸ τὴν ὑπόθεσιν.

— Βγαίνω ἔξω ἀπὸ τὴν ὑπόθεσιν;

— Τὰ πολλὰ λόγια τί τὰ θέλεις; Ὅλοι ἐσεῖς οἱ Ῥωμηοὶ ἀγαπᾶτε τὰ πολλὰ λόγια.

— Γιατί ἐμένα μοῦ πονεῖ, κατῆ μου.

— Τὸ ξεύρω, ἀλλὰ τὰ περιττὰ τί χρησιμεύουν; Πρέπει νὰ κριθῆτε.

— Νὰ κριθοῦμε;

— Καὶ οἱ δύο μὲ τὸν Χαλήλ. Θὰ στείλω αὔριον νὰ τὸν φέρουν.

— Καὶ ἕως αὔριον τὸ κορίτσι μου θὰ εἶναι 'στὰ χέρια του;

— Βέβαια.

— Καὶ διατί ὄχι σήμερον;

— Εἶναι μακρυὰ τὸ χωριό του. Ποιός θὰ πάγῃ τώρα;

—Πηγαίνω ἐγώ.

—Ἄμα ὑπάγῃς ἐσύ, δὲν θὰ σὲ δεχθῇ, εἶνε τὸ ἴδιον ὡς νὰ τὸν καλῇς εἰς πόλεμον.

Ὁ Κώστας ἐσκέφθη τῷ ὄντι, καὶ εὗρεν ὅτι ἂν ἦτο νὰ μεταβῇ ὁ ἴδιος πρὸς τὸν Χαλήλ, ἔπρεπε νὰ ἔχῃ μεθ' ἑαυτοῦ δύναμιν ἑκατὸν ἀνδρείων, διὰ νὰ καύσῃ τὴν οἰκίαν τοῦ Τούρκου.

— Ἄχ! εἶπε καθ' ἑαυτόν, κλέφτης εἰς τὰ βουνὰ καλλίτερον, τὸ ἔλεγα ἐγώ!.. Ἀ, κλέφτης, κλέφτης!...

Τίς δὲν εὑρέθη εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ τὸ εἴπῃ χιλιάκις εἰς τὴν ζωήν του;

Φρικώδης ἦτο ἡ δευτέρα ἐκείνη νύξ, νὺξ πυρετοῦ καὶ ἀγωνίας, νὺξ παραλήρου καὶ πνιγηρῶν ὁραμάτων, νὺξ ὀδύνης καὶ ἀπογνώσεως. Καὶ ἤδη ἦτο ἴσως ἀργά. Ἀλλ' ὁ Νίκος, ὁ Νίκος!...

Καὶ ὅμως ὁ κατῆς δὲν ἐτήρησεν αὐστηρῶς τὸν λόγον του. Φαίνεται δὲν ἦτο σπουδαία ἡ προταθεῖσα αἰτία. Ὁ κατῆς ἔστειλε κρυφίως ἄνθρωπον πρὸς τὸν Χαλήλ. Ἴσως τὸν ἔστειλε χάριν προδικαστικοῦ τινος ζητήματος.

Τῇ ἐπαύριον ὁ Χαλήλ, γαλήνιος καὶ πλήρης γαυριάματος, προσῆλθε πρὸς τὸν κατῆν, καὶ ἐδικαιολόγησε τὴν πρᾶξίν του. Ὅταν ἥρπασε τὴν Βάσω δὲν εἴξευρεν ὅτι ἦτο ἀρραβωνιασμένη. Τώρα τὸ μανθάνει. Δυστυχῶς εἶνε ἀργὰ τώρα. Καὶ αὐτὴ τὰ ἔχασε τόσον πολύ, ὥστε δὲν τοῦ εἶπε λέξιν περὶ τοῦ μνηστῆρός της. Ἂν τὸ ἐμάνθανε ἐγκαίρως ὅτι ἡ κόρη εἶχε μνηστῆρα, ἦτο τίμιος μουσουλμάνος ὁ Χαλήλ, καὶ δὲν θὰ κατεδέχετο ν' ἁρπάσῃ τὴν μνηστὴν ἄλλου. Ἀλλ' εἰς τοῦτο πταίουσιν αἱ προλήψεις τῶν χριστιανῶν; Ὁ Χαλὴλ εἶχε ζητήσει εἰς γάμον τὴν Βάσω, ἀλλ' οἱ γονεῖς της τὸν ἀπέκρουσαν. Τί πειράζει τοῦτο, ἂν μουσουλμάνος νυμφευθῇ χριστιανήν; Ποῦ ἠκούσθη ποτὲ ὅτι εἷς πιστὸς μουσουλμάνος δὲν δύναται νὰ ἔχῃ ἑλληνίδα κόρην εἰς τὸ χαρέμι του; Αὐτὸς δὲν θὰ τὴν ἀναγκάσῃ ποτε ν' ἀλλάξῃ τὴν πίστιν της. Ἂν ἦτο ὁμόπιστός των ὁ Χαλήλ, ἔμελλε ν' ἀποκρουσθῇ; Ποτέ, διότι εἶναι νέος πλούσιος καὶ ἰσχυρός, καὶ ἡ κόρη εἶναι μὲν εὔμορφη ἀλλὰ πτωχή. Καὶ τέλος ὁ Χαλὴλ εἶναι ἕτοιμος νὰ πληρώσῃ ἀποζημίωσιν εἰς τοὺς γονεῖς της.

Ὁ κατῆς ἠκροάσθη τὰ ἐπιχειρήματα ταῦτα μετὰ προφανοῦς εὐμενείας. Ἀκολούθως ἔδωκε τὸν λόγον εἰς τὸν πατέρα τῆς κόρης, ὅστις παραφερόμενος ὑπὸ αἰσχύνης καὶ ἀγανακτήσεως κακῶς συνήρθρου τὰς λέξεις.

— Ὤ!... κατάρα.... ἀκοῦς ἐκεῖ.. τὸν.. ... ἐγὼ θέλω τὸ κορίτσι μου, ἀκοῦς; Αὐτὰ ἐγὼ δὲν τὰ ξέρω... Τὸ κορίτσι μου θέλω... τὸ κορίτσι μου, νὰ μοῦ δώσῃ τὸ κορίτσι μου.... Ὁ κατῆς τὸν προέτρεψε νὰ καθησυχάσῃ καὶ νὰ ἐκφράσῃ σαφέστερον τοὺς λόγους του. Ὁ Χαλὴλ ἀγᾶς τῷ φαίνεται ὅτι ἔχει μερικὰ δίκαια, ἃς εἴπῃ καὶ αὐτὸς τὰ δικαιά του.

— Τὰ δικαιά μου!...Εἶμαι πατέρας...καὶ δὲν εἰμπορεῖ ἡ κόρη μου νὰ ὑπανδρευθῇ χωρὶς τὴν ἄδειάν μου...οὔτε Τοῦρκον οὔτε Χριστιανόν...Ἡ κόρη μου εἶνε ἀνήλικη...

— Εἶναι ἀληθές, ἠρώτησε κατὰ τοὺς τύπους ὁ κατῆς, ὅτι ὁ Χαλὴλ ἀγᾶς σοῦ εἶχε ζητήσῃ τὴν κόρην σου;...

— Δὲν ξεύρω ἐγὼ τέτοια, εἶπεν ὁ πατὴρ παραφερόμενος.

—Εἶναι ἀνάγκη νὰ ὁμιλήσῃς καλά...Ὁμιλεῖς μὲ τὸν κατῆ...Μὴ τὸ λησμονῆς...

— Καὶ ἂν μοῦ τὴν ἐζήτησε, δὲν εἶμαι κύριος;...Εἰμπορεῖ ἡ κόρη μου νὰ ὑπανδρευθῇ χωρὶς τὴν ἄδειάν μου...καὶ χωρὶς νὰ θέλῃ...

—Ὁ ἱερὸς νόμος, εἶπε πομπωδῶς ὁ κατῆς, δὲν ἀπαιτεῖ τὴν συναίνεσιν τῆς κόρης.

— Τοῦ πατέρα ὅμως...

— Τέλος δὲν εἰμπορεῖ νὰ γίνῃ συμβιβασμός; εἶπεν ὁ κατῆς μετὰ μικρὰν σκέψιν.

— Τί συμβιβασμός;

— Χαλὴλ ἀγᾶ, θέλεις νὰ δώσῃς τὴν κόρην μὲ τὸ καλόν;

Τὸ βλέμμα τοῦ Χαλὴλ ἐξέφρασεν ἔκπληξιν, ἀλλὰ καθησύχασεν εὐθύς, συναντήσαν τοῦ κριτοῦ τὸ βλέμμα.

Τὸ πρόσωπον τοῦ Κώστα ἐξέφραζε τοὐναντίον ἐλπίδα.

Ὁ Χαλὴλ ἀπήντησε μετὰ σταθερότητος.

— Ὁ κατῆ—ἐφέντης μοὶ προτείνει λοιπὸν νὰ δώσω τὴν σύζυγόν μου; *ὀλμάς*. (ἀδύνατον).

— Ἤκουσες, Κώστα, εἶπεν ὁ κατῆς, τί ἀποκρίνεται ὁ Χαλὴλ ἀγᾶς. Ἐσὺ τί λέγεις; Δέχεσαι ἀποζημίωσιν;

— Τὴν κόρην μου θέλω! ἔκραξε πνέων λύσσαν ὁ ἀτυχὴς πατήρ.

— Καλά, φθάνει, εἶπεν ὁ κατῆς.

Καὶ διατεθεὶς ἀνετώτερον ἐπὶ τοῦ σοφᾶ, ἐφ' οὗ ἐκάθητο, ἤνοιξε τὸ ἱερὸν βιβλίον, καὶ ἤρχισε ν' ἀπαγγέλλῃ τὴν γνωστὴν ἀπόφασιν, δι' ἧς ἀνεγνωρίζετο ὁ Χαλὴλ ἀγᾶς ὡς νόμιμος κάτοχος τῆς κόρης Βάσως, ἀπηλλάσσοντο δὲ πάσης αἰτίας αὐτὸς καὶ ὁ συνεργός του εἰς τὴν ἁρπαγήν.

Ὁ Κώστας ἀφῆκε μανιώδη κραγήν, καὶ ἦτο ἕτοιμος νὰ ὁρμήσῃ κατὰ τοῦ κατῆ. Ἀλλ' οὗτος διέταξε τοὺς *σερδαρέους* του νὰ τὸν ἀπαγάγωσιν εἰς τὸ σωφρονιστήριον...

Καθ' ἣν στιγμὴν ἀπήγετο ὁ Κώστας, νέος τις μελαγχροινὸς μὲ ὑψηλὸν καὶ εὔστροφον ἀνάστημα τῷ ἔκραξε.

— Θάρρος, πατέρα μου! θάρρος! ὑπάρχει ἐκδίκησις!...

Καὶ λαβὼν πλαγίαν τινὰ ὁδὸν ἐξῆλθε τῆς Ἄρτης καὶ ἔγεινεν ἄφαντος.

(Ἕπεται συνέχεια).

Α. Παπαδιαμαντης

ΣΠΕΤΣΙΩΤΙΚΟΝ ΝΑΥΤΙΚΟΝ ΙΣΤΟΡΗΜΑ

Ἐν Ἱσπανίᾳ.

Β'.

Ἐν ἔτει 1816 ὁ πλοίαρχος Βασίλ. Ν. Λ. Ὀρλὼφ κατέπλευσε μετὰ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ πλοίου, τοῦ «Λυκούργου», εἰς τὸν λιμένα τῆς πόλεως Ἀλικάντε τῆς Ἱσπανίας, φέρων φορτίον σίτου 15,000 κοιλῶν πρὸς πώλησιν, ὅπερ καὶ ἐξεποίησε, συστημένος ὢν εἰς ἔμπορον τῆς πόλεως ταύτης, ὅστις ἦτο συγχρόνως καὶ πρόξενος τῆς Ἀγγλίας. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐκποιήσεως τοῦ σιτοφορτίου, ἐκόμιζε λαθραίως τὰ χρήματα, τὰ ὁποῖα εἰσέπραττεν, εἰς τὸ πλοῖον, διότι τότε ἡ ἱσπανικὴ κυβέρνησις εἶχεν ἀπαγορεύσει τὴν ἐξαγωγὴν τῶν χρυσῶν καὶ ἀργυρῶν νομισμάτων, ἔκ τινος θεωρίας ὁρμωμένη τότε οἰκονομολογικῆς, ὅτι τὸ ποσὸν τοῦ νομίσματος ἀποτελεῖ τὸν πλοῦτον μιᾶς χώρας, καὶ ὅτι πᾶσα ἐξαγωγὴ αὐτοῦ ἐπιφέρει μείωσιν τοῦ πλούτου. Ἐπέτρεπε δὲ μόνον ἡ ἱσπανικὴ κυβέρνησις ν' ἀγοράζωνται διὰ τῶν χρημάτων ἐγχώρια προϊόντα, ἅτινα ἦσαν ἐλεύθερα ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει παντὸς φόρου ἐξαγωγῆς. Ἀλλ' οἱ πωληταὶ τῶν σιτοφορτίων πλοίαρχοι πολλάκις, μὴ εὑρίσκοντες συμφέρον εἰς ἀγορὰν τοιούτων προϊόντων, ἠναγκάζοντο διαφοροτρόπως νὰ μετακομίζωσι λάθρα εἰς τὰ πλοῖα τὰ εἰσπραττόμενα χρήματα ἐκ τῆς πωλήσεως τοῦ σίτου, διαφεύγοντες ἐπιτηδείως τὴν προσοχὴν τῶν τελωνοφυλάκων, carabinieros λεγομένων. Ἐξετέλουν δὲ συνήθως τὸν σκοπόν των εὐκόλως καὶ διὰ δωροδοκιῶν.

Διὰ τοιούτων μέσων καὶ ὁ ῥηθεὶς πλοίαρχος, ἐκποιήσας ὁλόκληρον τὸ φορτίον, μετεκόμισε μικρὸν κατὰ μικρὸν λαθραίως εἰς τὸ πλοῖον τὸ εἰσπραχθὲν ποσόν, συμποσούμενον εἰς τάλληρα δίστηλα ἱσπανικὰ 40,000, καὶ ἡτοιμάσθη πρὸς ἀπόπλουν, λαβὼν τὰ ἀποδημητήρια μὲ δηλωτικὸν τοῦ τελωνείου ὅτι τὸ πλοῖον ἀναχωρεῖ κενόν.

Ἀπέπλευσε περὶ τὴν 8ην ὥραν μετὰ μεσημβρίαν, ἀλλ' ὑπαρχούσης νηνεμίας, δὲν ἀπεμακρύνθη ταχέως τῆς ξηρᾶς· ὅτε δ' εὑρίσκετο εἰς ἀπόστασιν μιλίου ἀπὸ τοῦ λιμένος, αἴφνης παρατηρεῖ ἐρχόμενα κατ' αὐτοῦ, ῥυμουλκούμενα ὑπὸ λέμβων, ἓν πολεμικὸν ἱσπανικὸν βρίκιον καὶ μίαν κελοῦπαν (chaloupe), τὸ μὲν δεξιόθεν τὴν δὲ ἀριστερόθεν αὐτοῦ. Ἤκουσε δ' ἐξ αὐτῶν φωνὴν βροντώδη διὰ ναυτικῆς σάλπιγγος «maïna carajo greco» τουτέστι «παραδώσου, αἰσχρὲ Ἕλλην». Ὁ πλοίαρχος ἄφοβος δὲν ἀπήντησε ποσῶς, ἀλλ' ἡτοιμάσθη πρὸς ἀντίστασιν, διότι ἐνόησεν ὅτι ἐζήτουν αὐτόν, προδοθέντα ὅτι ἔφερεν ἐν τῷ πλοίῳ χρήματα εἰς μεταλλικόν. Ἐπαναλαμβάνονται καὶ ἐκ δευτέρου αἱ αὐταὶ φωναί, ἀλλ' οὐδεμία ἐκ τοῦ σπετσιωτικοῦ πλοίου ἐδόθη ἀπάντησις. Τότε ἤρχισε κατ' αὐτοῦ ἑκατέρωθεν κανονοβολισμός, ἐξ οὗ ἐβιάσθη ὁ Ὀρλὼφ νὰ κανονοβολήσῃ καὶ αὐτός· διήρκεσαν δὲ οἱ ἀντιπυροβολισμοὶ ὑπὲρ τὴν ὥραν πρὸς μεγάλην ζημίαν τοῦ ἑκατέρωθεν καταπολεμουμένου πλοίου.

Βλέπων ὁ Ὀρλὼφ τὸν προφανῆ κίνδυνον, καὶ τὴν ἐξακολούθησιν τῆς πλήρους νηνεμίας, ἀπηλπίσθη περὶ τῆς σωτηρίας του· ἀλλὰ μὴ ἀπολέσας παντάπασι τὸ θάρρος διέταξε νὰ ῥίψωσιν εἰς τὴν θάλασσαν τὴν λέμβον, ἔθεσεν ἐντὸς αὐτῆς τὰ 40,000 δίστηλα, ἑκάστης χιλιάδος οὔσης ἐγκεκλεισμένης ἐντὸς σάκκου δυνατοῦ λινοῦ, πισσωμένου, παρέλαβεν ὡσαύτως ἐκ τοῦ πλοίου λιανοσχοινίον ὑπὲρ τὰς δικκοσίας ὀργυιάς, τὴν πυξίδα, καὶ ἓξ ναύτας κωπηλάτας. Ἔδωσε δὲ μετὰ τοῦτο διαταγὴν εἰς τὸν ὑποπλοίαρχόν του, ὅτι ὅταν αὐτὸς ἀπομακρυνθῇ ἱκανῶς τοῦ πλοίου, νὰ ζητήσῃ ἀνακωχὴν καὶ νὰ ἐρωτήσῃ «τί πλοῖον εἶνε τὸ κανονοβολοῦν κατ' αὐτοῦ ἐν ὥρᾳ νυκτός». Τὴν διαταγὴν ταύτην ἐξετέλεσεν ὁ ὑποπλοίαρχος· καὶ μετὰ τὴν ἐρώτησιν λέμβος μετὰ ναυτῶν τοῦ πολεμικοῦ βρικίου, πλησιάζει τὸ πλοῖον· ἀνέρχονται ἐπ' αὐτοῦ οἱ ἱσπανοὶ ναῦται ὑβρίζοντες καὶ τὸ ἐπαναφέρουσιν εἰς τὸν λιμένα, ἐξ οὗ ἀνήχθη.

Ὁ Ὀρλὼφ ἐπιβὰς τῆς λέμβου καὶ ἀπομακρυνθεὶς τοῦ πλοίου, διηυθύνθη πρὸς τὴν ξηρὰν εἰς γνωστὴν ῥόμβου γραμμὴν ἐπὶ τῆς ναυτικῆς πυξίδος, ῥίπτων εἰς τὴν θάλασσαν ἕκαστον σάκκον, ἐμπεριέχοντα 1000 δίστηλα, ἀφοῦ πρῶτον προσέδενεν ἀσφαλῶς καὶ στερεῶς διὰ τοῦ λιανοσχοινίου, ὅπερ ἔλαβε μεθ' ἑαυτοῦ, εἰς ἀπόστασιν 3 ἢ 4 ὀργυιῶν μακρὰν τὸν ἕνα τοῦ ἄλλου· οὕτω δὲ κατὰ σειρὰν προσδεδεμένους ἐβύθισε τοὺς σάκκους εἰς βάθος 32 ὀργυιῶν εἰς τὸν πυθμένα τῆς θαλάσσης, οὐχὶ ὅλους ἐν σωρῷ, ἀλλὰ τρεχούσης τῆς λέμβου κατὰ μῆκος ὅλου τοῦ λιανοσχοινίου, χωρὶς ν' ἀφήσῃ οὐδὲν σημεῖον ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης, ἵνα ἀποκρύψῃ πᾶν ἴχνος τῆς πράξεώς του. Τοῦτο πράξας ἀποβιβάζεται εἰς τὴν ξηρὰν καὶ μεταβαίνει εἰς τὸν Ἄγγλον πρόξενον.

Ἂς ἔλθωμεν ἤδη εἰς τὰ τοῦ συλληφθέντος πλοίου. Οἱ Ἱσπανοὶ συλλαβόντες τὸ πλοῖον ἀνέκριναν τοὺς ναύτας περὶ τοῦ πλοιάρχου καὶ περὶ τῶν χρημάτων. Οἱ ναῦται ἀπήντησαν, μὴ δειλιάσαντες ποσῶς διὰ τὰς γενομένας κατ' αὐτῶν παραβάσεις, ὅτι ὁ πλοίαρχός των ἀνεχώρησε τοῦ πλοίου· ἀπέκρυψαν δὲ ὅτι εἶχε παραλάβει μεθ' ἑαυτοῦ χρήματα. Οἱ Ἱσπανοὶ καταγαγόντες τὸ πλοῖον εἰς τὸν λιμένα ἀφῄρεσαν τὸ πηδάλιόν του, ὅπερ μετεκόμισαν εἰς τὴν ξηράν, καὶ ἐπελήφθησαν γενικῆς ἐρεύνης αὐτοῦ· ἤρχισαν ν' ἀπορρίπτωσι τὸ ἕρμα, ἐπὶ τῇ ὑπονοίᾳ ὅτι ἐν αὐτῷ κρύπτεται τὸ χρηματικόν, ἐπεθεώρησαν ὅλα τὰ ὑπὸ τὸ κῆτος μέρη, ἀλλ' οὐδὲν ἀνεκάλυψαν, οὔτε ἴχνος ἐλάχιστον χρημάτων ἀνεῦρον. Ἀνοίξαντες δὲ τὸ κιβώτιον τοῦ πλοιάρχου εὗρον ἐν αὐτῷ μόνον 5 δούπιας ἱσπανικάς, τὰς ὁποίας δὲν ἔλαβον ἵνα μὴ ἐπιδείξωσιν εὐτέλειαν. Μηδὲν λοιπὸν ἀνακαλύψαντες ἐπανέρριψαν τὸ ἕρμα εἰς τὸ πλοῖον, παραιτήσαντες αὐτό, καὶ ἔθεσαν μόνον τὸ ἐν τῇ ξηρᾷ πηδάλιον τοῦ πλοίου ὑπὸ στρατιωτικὴν ἐπιτήρησιν. Μετὰ ταῦτα δὲ αἱ ἱσπανικαὶ ἀρχαὶ ἐφυλάκισαν τοὺς ναύτας καὶ ἐζήτησαν τὸν πλοίαρχον εἰς ἀνάκρισιν, ὃν καὶ παρέλαβον ἐκ τοῦ προξενείου.

Ἡ κατὰ τοῦ πλοιάρχου κατηγορία ἐστηρίζετο εἰς τὸ ὅτι ἐπυροβόλησε κατὰ τῶν βασιλικῶν πολεμικῶν πλοίων, ὧν ἐπλήγωσε καὶ ναύτας· διὸ καὶ ἐτέθη εἰς εἱρκτὴν σιδηροδέσμιος. Ὁ πλοίαρχος Ὀρλὼφ ὑπερησπίσθη ἑαυτὸν λέγων ὅτι προσβληθεὶς ἐν βαθείᾳ νυκτὶ ἐξέλαβε τὰ πλοῖα ὡς πειρατικά, καὶ ὅτι οἱ πυροβολισμοὶ οὓς ἔρριψεν ἦτο ἁπλῆ ἄμυνα.

Ὁ Ἄγγλος πρόξενος, πληροφορηθεὶς ὅτι ἐφυλακίσθη ὁ πλοίαρχος, προσέρχεται εἰς τὰς ἀρχὰς καὶ ζητεῖ τὸν φυλακισθέντα ὅπως τὸν παραλάβῃ ὑπὸ τὴν ἐγγύησίν του. Ἡ πρότασις τοῦ προξένου ἐγένετο ἀποδεκτή· καὶ ὁ πλοίαρχος ἀποφυλακισθεὶς ὁδηγεῖται εἰς τὸ προξενεῖον, ὅπου ἔμελλε νὰ παραμείνῃ μέχρις τῆς ἐν Μαδρίτῃ ἐκδικάσεως τῆς τολμηρᾶς πράξεώς του, καὶ ἐκδόσεως τῆς ἀποφάσεως περὶ τοῦ εἴδους τῆς ποινῆς, ἥτις ἤθελεν αὐτῷ ἐπιβληθῇ.

Ἀλλ' ὁ Ὀρλὼφ κατείχετο ὑπὸ ἑτέρας ἀνησυσίας, καὶ φόβου μεγαλειτέρου ἐξ ἄλλης ἀφορμῆς προερχομένου. Ἐροβεῖτο μὴ τυχὸν ἡ ὑγειονομικὴ ἀρχὴ ἐζήτει παρὰ τοῦ ὑγειονομείου Μασσαλίας πληροφορίας περὶ τῆς ἐκεῖθεν προελεύσεώς του· διότι αὐτὸς εἶχε μὲν πιστοποιήσεις ὅτι ἤρχετο ἐκ Μασσαλίας, ἀλλ' ἀληθῶς ἤρχετο ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, ὑποκειμένης ἐν Ἱσπανίᾳ εἰς κάθαρσιν αὐστηρὰν ἕνεκα τῆς ἐκεῖ πανώλους. Τοῦτο δ' ἔκρινε καλὸν νὰ ὁμολογήσῃ κατ' ἰδίαν εἰς τὸν πρόξενον, ὃν καὶ παρεκάλεσε νὰ πληροφορηθῇ ὁπωσδήποτε ἂν τὸ ὑγειονομεῖον ζητῇ ἐκ Μασσαλίας πληροφορίας περὶ τοῦ τόπου τῆς προελεύσεώς του. Ὁ πρόξενος ἐξεπλάγη ἀκούσας ταῦτα, βλέπων ὅτι ἡ ὑπόθεσις τοῦ φίλου του ἐλάμβανε σοβαρότερον χαρακτῆρα. Μετὰ μικρὰν σκέψιν λέγει. «Ἔχω φίλον εἰλικρινῆ ἐν τῷ ὑγειονομικῷ συμβουλίῳ, θὰ τὸν προσκαλέσω, καὶ ἀφοῦ τὸν ὁρκίσωμεν περὶ τῆς τηρήσεως τοῦ μυστικοῦ, θὰ ἐξομολογηθῶμεν εἰς αὐτὸν τὴν ὑπόθεσιν». Ὁ φίλος προσκληθεὶς προβάλλει δυσκολίας νὰ δεχθῇ ὅρκον, φοβούμενος· ἀλλ' ἐπὶ τέλους πεισθεὶς συγκατανεύει καὶ ὁρκίζεται. Ἐξομολογεῖται τὴν πρᾶξιν ὁ πλοίαρχος· ἀπορεῖ καὶ ἐξίσταται ὁ φίλος καὶ λέγει πρὸς αὐτόν·

— Ἂν δὲν ἐλυπήθης τὴν περιουσίαν σου, δὲν ἐλυπήθης τοὐλάχιστον τὴν ζωήν σου, ἐκθέσας αὐτὴν εἰς κίνδυνον προφανῆ; Τί σὲ παρεκίνησε νὰ κάμῃς τοιαύτην πρᾶξιν;

— Τὸ ἔπραξα, ἀπήντησεν ὁ πλοίαρχος, διότι ἕνεκα τῆς πολυχρονίου καθάρσεως, ἣν ἐπιβάλλουσι τὰ ὑγειονομεῖα, καὶ τῆς ἀποδιώξεως ἡμῶν ἐκ τῶν λιμένων τῆς Ἱσπανίας ἐπὶ ζημίᾳ μας μεγίστῃ ἀναγκαζόμεθα μὲ προφανῆ κίνδυνον νὰ φέρωμεν πιστοποιήσεις ὅτι ἐρχόμεθα μὲ ἐλευθεροκοινωνίαν ἀπὸ λιμένων τῆς Εὐρώπης, διὰ νὰ γινώμεθα δεκτοί. Ἀλλ' ἄρες αὐτὰ τώρα, καὶ εἰπέ μας ἂν τὸ ὑγειονομεῖον ζητῇ ἐκ Μασσαλίας εἰδήσεις περὶ τοῦ τόπου τῆς προελεύσεως τοῦ πλοίου μου.

— Τοιοῦτόν τι δὲν ἐζητήθη, ἀπήντησεν ὁ φίλος, ἀλλὰ μόνον σὺ κατηγορεῖσαι, ὅτι ἐκανονοβόλισας βασιλικὸν πλοῖον καὶ ὅτι ἐπλήγωσες ναύτας· περιμένεται δ' ἐκ Μαδρίτης ἡ ἀπόφασις.—Ταῦτα εἰπὼν καὶ ἀποχαιρετήσας ἀπῆλθε, θαυμάζων τὴν τόλμην τοῦ πλοιάρχου.

Ὁ Ὀρλὼφ πεισθεὶς ὅτι ἡ θέσις αὐτοῦ δὲν ἐπρόκειτο νὰ δεινωθῇ πλειότερον, ἐπεδόθη εἰς τὴν φροντίδα τῆς διασώσεως τῶν 40,000 διστήλων, τὰ ὁποῖα ἔκειντο ἐν ἀσφαλείᾳ εἰς τὸν πυθμένα τῆς θαλάσσης. Καὶ ἐν πρώτοις, ἀπέστειλεν εἰς Σπέτσας τοὺς ναύτας τοῦ πλοίου, οὓς αἱ ἀρχαὶ ἀπέλυσαν ἐκ τῆς φυλακῆς, μὴ εὑροῦσαι χρήματα ἐν τῷ πλοίῳ, καὶ ἐκράτησε μόνον 19 μετὰ τοῦ

ὑποπλοιάρχου πρὸς ὑπηρεσίαν τοῦ πλοίου. Εἰς τούτους δ' ἔδωκε τὴν ἐντολὴν νὰ ἀσχοληθῶσι κρύφα, χωρὶς νὰ δώσωσιν ἀφορμὴν νὰ ἐννοηθῶσιν, εἰς ἄγραν τῶν 40,000 διστήλων δι' οἱουδήποτε μέσου, ἐπιδείξας αὐτοῖς ἐπὶ τῆς πυξίδος νὰ διευθυνθῶσιν ἀντιθέτως τῆς γραμμῆς, ἣν αὐτὸς ἠκολούθησεν ὅταν ἐβύθισε τοὺς σάκκους καὶ ἀπεβιβάσθη εἰς τὴν ξηράν.

Οἱ ναῦται προετοιμάσαντες ὅλα τὰ χρήσιμα ἐργαλεῖα ἐξήρχοντο καθ' ἑκάστην μὲ τὴν λέμβον, φανερῶς μὲν πρὸς ἁλιείαν ἰχθύων, οὗς ἐν τῇ ἐπιστροφῇ ἐπώλουν δημοσίᾳ εἰς τὴν ἀγοράν, κρυφίως ὅμως πρὸς ἄγραν τοῦ λιανοσχοινίου. Ἡ ἄοκνος αὕτη ἐργασία διήρκεσεν 64 ἡμέρας, ὅτε τέλος τὴν 65 συνέλαβεν ἡ ἁρπάγη ἐν μέσῳ τὸ λιανοσχοινίον· βεβαιωθέντες οἱ ναῦται ὅτι ἦτο αὐτὸ τὸ τῶν διστήλων, ἐχάρησαν σφόδρα· καὶ παρέμειναν μέχρι νυκτὸς ἐπὶ τόπου, ὅτε ἀνέσυραν τοὺς σάκκους εἰς τὴν λέμβον. Ἐπιστρέψαντες εἰς τὸν λιμένα προσήγγισαν εἰς πλοῖον σπετσιωτικὸν αὐτόθι ἐλλιμενισμένον μὲ φορτίον σίτου, ὅπου ἀνεβίβασαν τὴν πολύτιμον ἄγραν των, πάντας τοὺς σάκκους τῶν διστήλων σώους καὶ ἀνελλιπεῖς. Ὁ ὑποπλοίαρχος τρέχει δρομαῖος καὶ ἐν χαρᾷ, καὶ ἀναγγέλλει εἰς τὸν πλοίαρχον τὴν εὐχάριστον εἴδησιν.

— Ἐπιάσαμε τὴ σιρμαγιά, καὶ τὴν ἐτοποθετήσαμε εἰς φορτωμένον πλοῖον συμπατριώτου, ὥστε δὲν ὑπάρχει κίνδυνος νέας προδοσίας.

Ὁ πλοίαρχος Ὀρλὼφ συνελθὼν ἐκ τῆς χαρᾶς του δίδει ἐντολὴν εἰς τὸν ὑποπλοίαρχον, νὰ προσπαθήσῃ διὰ δωροδοκίας νὰ λάβῃ τὸ πηδάλιον, ἐὰν δὲ δὲν δυνηθῇ, νὰ ἑτοιμάσῃ ἄλλο ἐκ τοῦ προχείρου· νὰ προετοιμάσῃ δὲ τὰ ἀναγκαῖα τρόφιμα, καὶ νὰ ἀναγγείλῃ εἰς αὐτὸν τὸ τέλος τῆς προετοιμασίας ταύτης. Ὁ ὑποπλοίαρχος διὰ προσφορᾶς 300 διστήλων κατορθοῖ νὰ λάβῃ τὸ πηδάλιον, τὸ ὁποῖον διὰ νυκτὸς λάθρα ἀνελκύουσιν ἐπὶ τοῦ πλοίου καὶ τοποθετοῦσιν. Ἀναγγέλλει δὲ κατόπιν εἰς τὸν πλοίαρχον ὅτι τὰ πάντα εἶνε ἕτοιμα, καὶ ὅτι αἱ 40,000 τῶν διστήλων ἐτοποθετήθησαν ἐν τῷ πλοίῳ ἀσφαλῶς.

Ὁ Ὀρλὼφ ταῦτα ἀκούσας, συλλαμβάνει τὴν σκέψιν ν' ἀποπλεύσῃ λάθρα τὴν νύκτα διὰ Σπέτσας, ἄνευ ἀναβολῆς. Ὁ ἄνεμος ἔπνεεν οὔριος, σφοδρὸς *ποιέντες*. Προσέρχεται λοιπὸν περὶ τὸ μεσονύκτιον καὶ κρούει τὴν θύραν τοῦ δωματίου, ἐν ᾧ ἐκοιμᾶτο ὁ πρόξενος Ἄγγλος.

— Τίς εἶνε;

— Ὁ καπετὰν Βασίλης.

— Τί τρέχει, καπετὰν Βασίλη;

— Σὲ ἀποχαιρετῶ, φίλε μου, σὲ ἀσπάζομαι ἐκ καρδίας, καὶ σὲ εὐχαριστῶ δι' ὅτι ὑπὲρ ἐμοῦ ἔκαμες. Ἀναχωρῶ αὐτὴν τὴν στιγμὴν μὲ τὸ πλοῖόν μου διὰ τὴν πατρίδα μου.

Ἔκθαμβος ὁ πρόξενος διὰ τὸ ἀπρόοπτον, τὸν θαυμάζει διὰ τὴν γενναιότητά του καὶ τὸν ἀσπάζεται.

— Καλὸν κατευόδιον, καπετὰν Βασίλη. Μὴ φροντίζῃς ποσῶς διὰ τὴν ἐγγύησιν, τὴν ὁποίαν ἔδωκα διὰ σέ, πρόσεξε μόνον νὰ μὴ σὲ ξαναγυρίσουν ὀπίσω αἰχμάλωτον.

— Ὁ Θεὸς μὴ τὸ δώσῃ, λέγει ὁ Ὀρλώφ, προτιμῶ νὰ καῶ, νὰ τιναχθῶ εἰς τὸν ἀέρα, ἀλλ' ὄχι νὰ μὲ γυρίσουν ὀπίσω αἰχμάλωτον.

Ὁ Ὀρλὼφ ἐξελθὼν τοῦ οἴκου κάμνει τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, καὶ ἐπιβαίνει τοῦ πλοίου του. Οἱ ναῦται διὰ κοπτεροῦ πελέκεως κόπτουσι τὰ παλαμάρια, δι' ὧν ἦτο προσδεδεμένον τὸ πλοῖον εἰς τὴν ξηράν, καὶ τὰ πρυμνήσια τοῦ πλοίου, ἀναπεταννύουσι τὰ ἱστία καὶ ἀποπλέουσι τοῦ λιμένος Ἀλικάντε· μετὰ πλοῦν δὲ 7 ἡμερῶν, πνέοντος δυνατοῦ οὐρίου ἀνέμου, ἐλλιμενίζονται εἰς Σπέτσας, ἐν μέσῳ δακρύων χαρᾶς τῶν συγγενῶν, διὰ τὸ ἀνέλπιστον τῆς ἐπιστροφῆς.

Τὸ γεγονὸς τοῦτο ἀφῆκεν ἱστορικὴν ἐποχὴν ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ τῆς Ἱσπανίας· ὥστε πρὸ 15 ἐτῶν εὑρεθέντες ἐκεῖ νέοι πλοίαρχοι Σπετσιῶται πωλοῦντες σῖτον, ἠρωτήθησαν παρὰ γερόντων ἂν ζῇ ὁ τολμηρὸς ἐκεῖνος Γραικὸς καπετὰν Ὀρλώφ. Ὅταν δὲ οἱ πλοίαρχοι οὗτοι ἐν Σπέτσαις διηγοῦντο πρὸς τὸν γέροντα Ὀρλὼφ τὴν ἐρώτησιν τῶν συνηλικιωτῶν του Ἱσπανῶν, ὁ γέρων συνεκινήθη εἰς τὴν ἀνάμνησιν τῆς δεινῆς ἐκείνης θέσεώς του, καὶ μετ' ἐνθουσιασμοῦ νεανικοῦ διηγήθη τὴν ἐπικίνδυνον πρᾶξίν του.

(Κατὰ τὴν διήγησιν τοῦ Νικολάου Β. Ὀρλὼφ στενογραφηθεῖσαν).

Α. Μ.

Η ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΑΡΧΟΥ

Ἦτο Κυριακή. Ὅλα τὰ ὡρολόγια τῆς μικρᾶς πόλεως Ποτερβούργης ἐσήμαινον τὴν ἕκτην ὥραν ὅτε ὁ συνταγματάρχης τοῦ πεζικοῦ Σιδηράτος ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμούς. Ἐχασμήθη ἅπαξ ἢ δὶς θορυβωδῶς καὶ ἐτανύσθη νωχελῶς. Ἐφαίνετο φρικωδῶς ἀνιῶν. Ὁμολογήσατε ὅμως ὅτι εἶχε δίκαιον πρὸς τοῦτο· δὲν εἶνε, ἀληθῶς, ἀγγαρεία βαρυτάτη νὰ εἶνε τις ὑποχρεωμένος νὰ σηκωθῇ ἐνωρὶς Κυριακὴν ἡμέραν; Κυριακήν! τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ὁ μικρότερος ὑπάλληλος, ὁ κοινότερος ἐργαστηριοῦχος, ὁ προστυχότερος ἐπιχειρηματίας δύναται νὰ κοιμᾶται ἐν ὅλῃ του τῇ ἀναπαύσει! Ἀναντιρρήτως εἶνε ὀχληροτάτη ἀνάγκη.

Ὁ συνταγματάρχης ἀνελογίζετο ταῦτα μελαγχολικῶς ὅτε ἡ κυρία Σιδηράτου, ἥτις ἀνεπαύετο εἰς τὸ πλευρόν του, ἀφυπνίσθη ἐπίσης. Ὁ συνταγματάρχης ἀφ' οὗ ἠρώτησε τὴν γυναῖκά του περὶ τῆς ὑγείας της, ὡς συνείθιζεν ἑκάστην πρωΐαν, ἀνέκραξε:

— Πρέπει νὰ ἐνδυθῶ! ἔχομεν ἐπιθεώρησιν ὅλου τοῦ συντάγματος εἰς τὰς ἑπτά! Τί διαβολο-επάγγελμα εἶνε καὶ αὐτὸ τὸ στρατιωτικό!

— Ἄνδρα μου, μεῖνε δὰ ἀκόμη μερικὰς στιγμάς. Καὶ εἰς τὰς ἕξη νὰ σηκωθῇς ἔχεις πάλιν καιρόν...

— Ὄχι, ὄχι, ἀπεκρίθη ὁ συνταγματάρχης, ἐπιθυμῶν μολαταῦτα νὰ συμμορφωθῇ πρὸς τὴν συμβουλὴν τῆς συζύγου του.

— Ἐν τούτοις...

— Τὸ ἀπεφάσισα!

— Ἀλλ' ἄν...

— Ματαίως ἐπιμένεις!

— Δὲν ἐπιμένω πλέον, εἶπεν ἡ κυρία Σιδηράτου μετ' ἀξιοπρεπείας.

— Ἂς εἶνε, εἶπεν ὁ συνταγματάρχης βλέπων ὑποχωροῦσαν τὴν σύζυγόν σου, μὲ κάμνεις ὅ,τι θέλεις... Λοιπόν, μένω...

Μειδίαμα διηύγασε τὸ πρόσωπον τῆς συζύγου τοῦ συνταγματάρχου. Τὴν πρωΐαν ἐκείνην ἐφαίνετο λίαν εὔθυμος. Συνήθως, μόλις ἤνοιγε τοὺς ὀφθαλμούς της, ἐζήτει φιλονεικίαν πρὸς τὸν σύζυγόν της. Τὴν ἡμέραν ἐκείνην τοὐναντίον εἶχε ἀπόφασιν εἰς οὐδὲν νὰ ἀντιτείνῃ.

Ποία ἦτο ἡ αἰτία τοιαύτης ἀπροσδοκήτου μεταβολῆς; Ὁ συνταγματάρχης δὲν ἐβράδυνε νὰ τὸ μάθῃ.

— Τὴν Ἑζεύρεις, ἐξηκολούθησε μετὰ δειλῆς φωνῆς, τὴν Πτερωτοῦ, τὴν γυναῖκα τοῦ συνταγματάρχου τοῦ μηχανικοῦ;

— Ναί. Καὶ ἔπειτα;

— Τὴν κυρίαν Πτερωτοῦ, ἐπανέλαβε μετά τινος δισταγμοῦ. Ἐννοεῖς ποίαν ἐννοῶ.

— Ναί, τὴν γυναῖκα τοῦ Πτερωτοῦ, τοῦ συνταγματάρχου.

— Ἀκριβῶς. Τὴν εἶδα χθὲς εἰς τοῦ Νομάρχου·

— Ἀλήθεια;

— Ναί. Καὶ ἐφοροῦσε ἕνα καπέλλο, τόσο εὔμορφο, τόσο πλούσιο! Ἡ νομαρχίνα ἔμεινε μὲ ἀνοικτὸ στόμα ἀπὸ τὸν θαυμασμόν της.

Ἐδῶ ὁ συνταγματάρχης ἐξέβαλε βαθὺν στεναγμόν. Ἤρξατο ὑποπτευόμενος περὶ τίνος ἐπρόκειτο.

— Νομίζω, εἶπεν ὁρμητικῶς, ὅτι εἶνε καιρὸς νὰ σηκωθῶ!

Ἡ σύζυγός του τὸν διέκοψεν.

— Δι' ὄνομα τοῦ θεοῦ, ἄνδρα μου, ἄκουσέ με μιὰ στιγμή!.. Αὐτὸ τὸ καπέλλο, τὸ ἐπαναλαμβάνω, εἶνε ἀληθὲς ἀριστούργημα. Ὅλοι δι' αὐτὸ ὁμιλοῦν, νομίζω μάλιστα ὅτι λέγουν: Καλότυχη ποῦ εἶνε αὐτὴ ἡ Πτερωτοῦ! μόλις ἐπιθυμήσῃ κᾶτι τι τῆς τὸ προσφέρει ὁ σύζυγός της Δὲν εἶνε 'σὰν τὴν καϋμένη τὴν Σιδηράτου.

— Ἀλήθεια, τὸ λέγουν αὐτό; εἶπεν ὁ συνταγματάρχης τοῦ ὁποίου τὸ πρόσωπον ἐγένετο ἐρυθρότατον.

— Ναί, τὸ λέγουν, ἐπανέλαβεν ἐντόνως ἡ σύζυγός του.

—Καλὰ λοιπόν, ἂς τοὺς ἀφήσωμε νὰ λέγουν...

— Πῶς; νὰ τοὺς ἀφήσωμεν νὰ λέγουν; ἐξηκολούθησε πλήρης ἀγανακτήσεως ἡ κυρία. Ὁ ἴδιος εἶσθε πάντα, κύριε Σιδηράτε. Ἂν ἤμουν ἄνδρας ἐγώ, ἂν ὠνομαζόμην συνταγματάρχης Σιδηράτος, σᾶς ὁρκίζομαι ὅτι θὰ ἔκλεια τὰ στόματα τῶν συκοφαντῶν ἀποδεικνύων εἰς αὐτοὺς ἐμπράκτως ὅτι ψεύδονται. Καὶ πρὸς τοῦτο ἔφθανε ν' ἀγοράσω ἕνα καπέλλο τῆς γυναικός μου ἀκόμη ὡραιότερον ἀπὸ τῆς κυρίας Πτερωτοῦ. Ἴσα ἴσα παρετήρησα ἕνα εἰς τὸ κατάστημα τοῦ..

— Ἀλλά, ὑπέλαβεν ὁ συνταγματάρχης, δὲν σκέπτεσαι καλά· ἔχεις καπέλλο σχεδὸν καινούργιο καὶ τὸ ὁποῖον κάμνει πολλὴν ἐντύπωσιν.

—Τί νὰ συζητοῦμεν ματαίως; Μὴν ἔχετε τὴν ἀξίωσιν ὅτι θὰ εἶσθε ἀπαθὴς κριτὴς εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην; Θέλετε ναὶ ἢ ὄχι, νὰ μοῦ ἀγοράσετε τὸ καπέλο;

— Ἀλλά...

— Μὴ λόγια, ναὶ ἢ ὄχι;

— Νὰ ἰδοῦμε!

— Ναὶ ἢ ὄχι;

— Σκέψου!..

— Ὦ! δὲν ὑποφέρεται πλέον! Ναὶ ἢ ὄχι;

— Αἴ λοιπόν,...ὄχι!

— Ἤμην βεβαία, εἶπεν ἡ κυρίου Σιδηράτου συστρέφουσα τὰς χεῖρας αὐτῆς μετ' ἀπελπισίας. Ἡ καϋμένη ἡ μητέρα μου εἶχε δίκαιον ὅταν μοῦ ἔλεγε: «Ὁ ἄνδρας σου εἶνε θηρίον καὶ θὰ σὲ φάγῃ..»

Καὶ ἡ ἀγαθὴ γυνὴ ἠγωνίσθη ν' ἀναβιβάσῃ ἓν δάκρυ τοὐλάχιστον εἰς τὸν κανθὸν τοῦ ὀφθαλμοῦ της. Διὰ μακρᾶς πείρας καὶ ἀσκήσεως οἱ δακρυγόνοι αὐτῆς ἀδένες ἠδύναντο νὰ ὑπακούωσι σχεδὸν αὐτοστιγμεί. Ὅθεν μετὰ δευτερόλεπτα τινα ὁ συνταγματάρχης ἐβράχη ὑπὸ τῶν δακρύων τῆς τρυφερᾶς συζύγου του.

Καλά, μετὰ τὰς βροντὰς ἡ βροχὴ τώρα! ἐψιθύρισεν.

— Ἔτσι, λαμπρά! σᾶς συγχαίρω περιπαίζετε τὸ θῦμα σας τώρα!

Τῇ στιγμῇ ἐκείνῃ ἐσήμαινεν ἕκτη καὶ ἡμίσεια. Ὁ συνταγματάρχης ἐπήδησεν ἐκ τῆς κλίνης.

Ἡ συζυγικὴ θύελλα διήρκει εἰσέτι.

Ὁ δυστυχὴς Σιδηράτος ἦτο μανιώδης. Μὰ τὸν Θεό, ἐψιθύρισε, μὲ τὸ διάβολο, αὐτὴ ἡ γρύνια θὰ βασταξῇ ἔτσι ὅσο νὰ βραδιάσῃ. Ἐνεδύθη ταχέως. Τὴν στιγμὴν δὲ καθ' ἣν ἐπόρπου τὴν ζώνην του: Ἔλα τῇ εἶπε, ἠδύνων τὴν φωνήν του, ὁμολόγησε, Χαρίκλεια, ὅτι εἶχες ἄδικον.

— Ἐγώ, ἔχω πάντα ἄδικον, ἀντεῖπεν ἡ ἀξιέ-

ραστος γυνή, ἧς τὰ δάκρυα ἐσταμάτησαν ὡς διὰ μαγείας... Ἀφῆτέμε ἥσυχον, κύριε...

— Σὲ βεβαιῶ ὅτι τὸ καπέλλο ποῦ ἐφοροῦσες τὴν τελευταίαν κυριακήν...

— Δὲν πρόκειται περὶ τούτου...

— Ἐντούτοις...

— Σᾶς τὸ ἐπαναλαμβάνω, ἀφῆτέ με.

Πρέπει νὰ συνθηκολογήσω, διενοήθη ὁ συνταγματάρχης.

— Λοιπόν, ἂς κάμωμεν εἰρήνην, ἐξηκολούθησε.

— Γνωρίζετε τοὺς ὅρους μου.

— Εἶνε βαρεῖς, βεβαίως. Τέλος πάντων πόσα στοιχίζει αὐτὸ τὸ καπέλλο;

— Μὲ μεγάλη δυσκολία κατέβη ὁ ἔμπορος εἰς τὰ ἑκατὸν εἴκοσι φράγκα.

— Ἑκατὸν εἴκοσι φράγκα! Τότε λοιπὸν θ' ἀναγκασθῶμεν νὰ κάμνωμεν ἐν φαγητὸν ὀλιγώτερον ἐπὶ ἕνα μῆνα.

— Ἀδιάφορον!

— Καὶ πρέπει νὰ μὴν πίνω καὶ καπνὸν εἰς αὐτὸ τὸ διάστημα!...

— Ἀδιάφορον! ἡ μεγαλειτέρα ἀνάγκη εἶνε ν' ἀποφύγωμεν μὲ πᾶσαν θυσίαν τὴν ταπείνωσιν. Δὲν πρέπει νὰ νικηθῶμεν ἀπὸ τοὺς Πτερωτούς· δὲν πρέπει νὰ φανῇ ὅτι τὸ μηχανικὸν ἐθριάμβευσε καὶ ἐντρόπιασε τὸ πεζικόν. Ἂν μ' ἀγοράσετε αὐτὸ τὸ καπέλλο, θὰ ἔχετε τὸ δικαίωμα νὰ βαδίζετε μὲ ὑψηλὸν μέτωπον... Καὶ ἔπειτα, προσεῖπεν ἐρωτύλως, ὁ συνταγματάρχης Σιδηράτος δὲν θὰ εἶνε εὐτυχὴς ὅταν κρατῇ τὴν Χαρίκλειάν του εἰς τὸν βραχίονά του καὶ ἀκούῃ νὰ ψιθυρίζουν κατὰ τὴν διάβασίν του: «Τί θαυμάσιον καπέλλο!» Λοιπόν, ἀνδρούλη μου, νὰ τὸ πάρω, αἴ!, σύμφωνος;

* * *

Ὁ συνταγματάρχης δὲν ἐτόλμησε νὰ εἴπῃ ὄχι. Καὶ ὅμως τῷ ἐφαίνετο σκληρότατον νὰ στερηθῇ ἐπὶ μῆνα ὁλόκληρον τὸν καπνόν του. Κατέπνιξε βαθὺν στεναγμόν, ἀλλὰ βλέπων ὅτι ἡ κυρία Σιδηράτου ἡτοιμάζετο ν' ἀρχίσῃ καὶ πάλιν τὰ δάκρυα αὐτῆς, ἐπέθηκεν ἐσπευσμένως φίλημα ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτῆς, καὶ εἶπεν: «Σύμφωνος!»

Τὸ πρόσωπον τῆς κυρίας συνταγματάρχου ἀνέλαβεν αὐτοστιγμεὶ τὴν συνήθη ἀπάθειάν του.

Ὁ συνταγματάρχης ὑπογραφείσης τῆς εἰρήνης ἔκαμε μεταβολὴν καὶ ἐξῆλθε.

Ἦτο γενναῖος συνταγματάρχης ὁ Σιδηράτος.. ἐνώπιον τοῦ ἐχθροῦ!

Ἀλλ' ἐνώπιον τῆς συζύγου του ἔτρεμεν, ἔτρεμεν ὅσον οὐδέποτε νεοσύλλεκτος τὴν ἡμέραν τῆς μάχης.

Ἡ κυρία Σιδηράτου ἦτο, ὡς εἶδον ἤδη οἱ ἀναγνῶσται ἡμῶν, γυνὴ γνωρίζουσα νὰ κυβερνᾷ. Τὰ πάντα ἔβαινον στρατιωτικῶς ἐντῇ οἰκίᾳ της καὶ πρῶτος ὁ συνταγματάρχης. Προσεπάθει μὲν ἐνίοτε ὁ ταλαίπωρος ν' ἀντιστῇ, νὰ ἐπιβάλῃ τὴν θέλησίν του, ἀλλ' ἡ ἀντίστασίς του δὲν διήρκει ἐπὶ μακρὸν καὶ ἐχρησίμευε μόνον εἰς τὸ νὰ καθιστᾷ ἐμφανέστερον τὸν θρίαμβον τῆς συζύγου του. Τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐν τούτοις ἡ κυρία Σιδηράτου μόλις καὶ μετὰ βίας κατώρθωσε νὰ ἄρῃ τὴν νίκην. Ἦτο λοιπὸν ὑπερήφανος καὶ πλήρης χαρᾶς. Ἐν ᾧ δὲ ὁ συνταγματάρχης κατέβαινε τὴν κλίμακα, κεκυφυῖαν ἔχων τὴν κεφαλήν, αὕτη καλυφθεῖσα πάλιν διὰ τοῦ ἐφαπλώματος ἀπεκοιμήθη ἡδέως.

* * *

Ὁ συνταγματάρχης αἰσχυνόμενος ὅτι ὑπέκυψεν, ἦτο ἐξηγριωμένος. Δυστυχία εἰς ἐκεῖνον ὅστις ἔμελλε νὰ τῷ παράσχῃ ἀφορμὴν πρὸς ἔκρηξιν τῆς ὀργῆς του· ὁ στρατιώτης αὐτοῦ ὅστις τὸν ἐπερίμενεν ἐν τῇ ὁδῷ, κρατῶν διὰ τῆς χειρὸς ἐπισεσαγμένον τὸν ἵππον του, δὲν ἐβράδυνε νὰ τὸ ἐννοήσῃ.

— Τί κατάστασις εἶνε αὐτὴ τοῦ ἀλόγου, ἀνέκραξεν ὁ συνταγματάρχης δι' ὀργίλης φωνῆς ζῷο! κύττα ἐκεῖ χάλια!

Ἀνάγκη νὰ προσθέσωμεν, πρὸς γνῶσιν τοῦ ἀναγνώστου, ὅτι ἵππος καὶ στρατιώτης ἦσαν ἀνεπίληπτοι. Ἀλλὰ δὲν εἶνε πασίγνωστον πλέον ὅτι τόσον δυσηρεστημένοι εἴμεθα ἀπὸ τοὺς ἄλλους ὅσον ὀλιγώτερον εὐχαριστημένοι ἀπὸ τὸν ἑαυτόν μας;

— Ξέρεις, ἐξηκολούθησεν ὁ ἐξωργισμένος ἀξιωματικός, ὅτι παρακαλοῦν τόσοι στρατιῶται διὰ νὰ πάρουν τὴν θέσιν σου, εἰς τὸ σπίτι μου; Λάβε τὰ μέτρα σου, γιατὶ σὲ στέλλω εἰς τὸν στρατῶνα, ἀκαμάτη!

Ἡ ὀργὴ ἀπέπνιγε τὸν Σιδηράτον. Συνεπλήρωσε τὴν ἱερεμιάδα ταύτην δι' ὕβρεων, ἃς θὰ ἐζήλευον πολλοὶ δημοσιογράφοι διὰ τὸ εἰκονικὸν αὐτῶν ὕφος. Πῦρ δὲ πνέων καὶ μένεα ἀνέβη τὸν ἵππον του, τὴν ὁλοὲν δ' αὔξουσαν ἐξαψίν του ἐξεδήλωσε διὰ σφοδρῶν πτερνισμάτων εἰς τὰ πλευρὰ αὐτοῦ. Ὁ ἵππος ἀσυνείθιστος εἰς τοιαύτην βάρβαρον αὐστηρότητα, ἠνωρθώθη ἀγρίως ἐπὶ τῶν ὀπισθίων ποδῶν καὶ ὁ κύριος Σιδηράτος ὀλίγον ἔλειψε νὰ κρημνισθῇ. Ἐν τούτοις κατώρθωσε νὰ εὕρῃ τὴν ἰσορροπίαν καὶ ἀπῆλθε μεθ' ὁρμῆς. Ὁ στρατιώτης ἀπαθὴς μάρτυς τῆς σκηνῆς ταύτης παρηκολούθησεν αὐτὸν διὰ τῶν ὀφθαλμῶν μέχρι τῆς καμπῆς τῆς ὁδοῦ, εἶτα δ' εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον ψιθυρίζων: Μπόρα ἔχομε! νὰ ἰδοῦμε ποῦ θὰ ξεσπάσῃ!

Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ὁ συνταγματάρχης διήλασε τὴν πόλιν θυελλωδῶς καλπάζων. Προύχώρει, πτερνίζων ἀνηλεῶς τὸν ἵππον αὐτοῦ, ταχὺς ὡς ἀστραπή, ὅμοιος πρὸς, τὸν φανταστικὸν ἱππέα τοῦ θρύλου τοῦ Βοῦργερ.

* * *

Τὸ σύνταγμα ἦτο ἐν τῷ πεδίῳ ἀπὸ μιᾶς ὥρας. Οἱ ἄνδρες συνδιελέγοντο καθ' ὁμίλους ἀναμένοντες τὴν ὥραν τῆς ἐπιθεωρήσεως, ὅτε διέκριναν μακρόθεν τὸν συνταγματάρχην. Μετὰ δευτερόλεπτά τινα μόλις, ἔθασεν ἐνώπιον τῶν στρατιωτῶν, τῶν ὁποίων πολλοὶ κατάπληκτοι ἐκ τῆς ἀσυνήθους ταχύτητος τοῦ ἵππου του, εἶπον καθ' ἑαυτοὺς ὡς ὁ συνάδελφός των στρατιώτης: Μπόρα ἔχομε! Νὰ ἰδοῦμε ποῦ θὰ ξεσπάσῃ!

Ἡ πρόγνωσις αὕτη δὲν ἐβράδυνε νὰ ἐπαληθεύσῃ. Ἐν ᾧ οἱ ἄνδρες ἔτρεχον κατεσπευμένως εἰς τὰ ὅπλα καὶ παρετάττοντο εἰς γραμμήν, ὁ συνταγματάρχης ἔστη ἐνώπιον τοῦ κέντρου τοῦ συντάγματος. Ὁ ἀντισυνταγματάρχης, δίδων τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὁδηγίας εἴς τινας ἀξιωματικούς, προσέδραμε νὰ χαιρετήσῃ τὸν ἀνώτερόν του. Ἀλλὰ μεθ' ὅσην ταχύτητα καὶ ἂν ἔφθασε, ὁ συνταγματάρχης ὑπεδέξατο αὐτὸν διὰ τῶν λέξεων τούτων: —Βιασθῆτε δά, ὀλίγον! μιὰ ὥρα τώρα περιμένω!...

— Ἀλλά...κύριε ἀντισυνταγματάρχα...

— Τολμᾶτε, ν' ἀντιτείνετε, κύριε! νὰ μείνετε λοιπὸν ὑπὸ κράτησιν μίαν ἑβδομάδα...

Ταῦτα δ' εἰπὼν ὁ συνταγματάρχης ἐκέντησε σφοδρῶς τὸν ἵππον αὐτοῦ καὶ ἤρξατο τῆς ἐπιθεωρήσεως τοῦ συντάγματος. Ὅτε ἐπέρανε τὸ μακρὸν τοῦτο ἔργον, ἐστράφη πρὸς τὸν ἀντισυνταγματάρχην ὅστις ἀνέμενε συγχαρητήρια τινα: «Οἱ στρατιῶται σας, κύριε, ἔχουν ἐλεεινὸν παράστημα, εἶπε. Ἄλλως τε ἡ ἀπειθαρχία παρέλυσε. Ὁ καθεὶς κάμνει ὅ,τι τοῦ καταίβῃ καὶ πρῶτος σεῖς ὁ ἴδιος δίδετε τὸ παράδειγμα. Ἀλλ' αὐτὸ δὲν θὰ συμβῇ πλέον. Θὰ μείνετε ὑπὸ κράτησιν δεκαπέντε ἡμέρας»...

— Ἀλλά...ἤρξατο λέγων ὁ ἀντισυνταγματάρχης, μὴ δυνάμενος νὰ κρατηθῇ πλέον.

— Σιωπή! ποτὲ δὲν εἶδα ἀξιωματικὸν σὰν ἐσᾶς· τί θράσος! θὰ μείνετε ὑπὸ κράτησιν ὄχι δέκα πέντε ἡμέρας ἀλλὰ ἕνα μῆνα· καὶ μὴ διαμαρτύρεσθε πλέον διότι σᾶς τιμωρῶ αὐστηρότερον...Τώρα μίαν λέξιν: Εἰπέτε εἰς τοὺς ἀξιωματικούς σας ὅτι εἶμαι λίαν δυσηρεστημένος ἀπὸ τὴν στολὴν καὶ τὴν στάσιν τῶν στρατιωτῶν καὶ ὅτι, διὰ τοῦτο, καταργῶ πᾶσαν ἄδειαν μέχρι νεωτέρας διαταγῆς.

Μεθ' ὃ ἀπῆλθεν ὡς ἄνεμος ἀφεὶς τὸν ἀντισυνταγματάρχην τόσῳ μᾶλλον μανιώδη καὶ τεταπεινωμένον, καθόσον ἡ πρὸς αὐτὸν ἐπιτίμησις ἐγένετο ἐνώπιον ὅλου τοῦ συντάγματος.

Ἀλλ' ἅμα ἐξηφανίσθη ὁ ἀνώτερος αὐτοῦ, ὁ ἀντισυνταγματάρχης ἀνέλαβε τὴν ψυχραιμίαν αὐτοῦ, καὶ καλέσας τοὺς τέσσαρας ταγματάρχας:

— Κύριοι, εἶπεν, ὁ συνταγματάρχης μοὶ ἀνέθηκε νὰ σᾶς διαβιβάσω τὴν δυσαρέσκειάν του διὰ τὸ παράστημα τῶν στρατιωτῶν σας. Ἑπομένως, θὰ μείνετε ὑπὸ κράτησιν ὀκτὼ ἡμέρας.

Κατάπληξις τῶν τεσσάρων ταγματαρχῶν, οἵτινες ἐπιβάλλουσιν τὴν αὐτὴν ποινὴν εἰς τοὺς λοχαγούς των.

Κατάπληξις τῶν λοχαγῶν, οἵτινες πράττουσι τὸ αὐτὸ πρὸς τοὺς ὑπολοχαγοὺς καὶ τοὺς ἀνθυπολοχαγούς των.

Κατάπληξις καὶ τούτων, οἵτινες καταδικάζουσιν εἰς ὀκτὼ ἡμερῶν κράτησιν τοὺς ἀνθυπασπιστάς των.

Κατάπληξις τῶν ὑπασπιστῶν, οἵτινες ἐπιβάλλουσι τὴν ποινὴν ταύτην εἰς τοὺς ἐπιλοχίας, οἵτινες σπεύδουσι νὰ τὴν ἐπιβάλωσιν εἰς τοὺς λοχίας, οἵτινες πράττουσι τοῦτο εἰς τοὺς δεκανεῖς, οἵτινες ζεθυμαίνουν κατὰ τῶν στρατιωτῶν.

Ἐν ἑνὶ λόγῳ οὐδέποτε ἐν συντάγματι ἐθεάθη τοιαύτη πλήμμυρα ποινῶν. Οὐδεὶς ἀξιωματικός, οὐδεὶς ὑπαξιωματικός, οὐδεὶς στρατιώτης ἐξῆλθε τοῦ στρατῶνος ἐπὶ ὀκτὼ ἡμέρας.

Ὁλόκληρος δὲ ἡ Ποτεμβούργη ἀνέκραξε: Ὦ! τί δραστήριος ἀξιωματικὸς ὁ Σιδηράτος. Δὲν ἐννοεῖ ν' ἀφήσῃ τὴν πειθαρχίαν νὰ παραλύσῃ!..,

Ἰδοὺ ἐν τούτοις πῶς γράφεται ἡ ἱστορία!

Τί θὰ ἔλεγον οἱ Ποτεμβούργιοι ἂν ἐμάνθανον ὅτι ὁ πολεμοχαρὴς ἐκεῖνος συνταγματάρχης μεθ' ὅλον τὸ ἀρειμάνειον ὄνομά του, ἦτο πρόβατον ὅπερ ἡ κυρία Σιδηράτου ὡδήγει ὅπως ἤθελε.

Ἡ κυρία συνταγματάρχου ἠγόρασε τὸν πέτασον αὐτῆς καὶ ἅπασα ἡ πόλις τὸν ἐθαύμασε χωρὶς νὰ ὑποπτευθῇ ὅτι οὗτος ἦτο ὁ αἴτιος τῆς τηλικαύτης ἀναστατώσεως.

Δὲν εἶνε ἄρά γε κατάλληλον, περαίνοντες τὴν ἀληθῆ ταύτην ἱστορίαν, νὰ ἐπαναλάβωμεν τὸ ἀξίωμα: Πολλὰ μεγάλα ἀποτελέσματα ἔχουν μικρὰς αἰτίας;

(Μετάφρασις).

Α...

ΑΙ ΠΕΡΙΣΤΕΡΑΙ ΕΝ ΓΑΛΛΙΑ

Τὸ περὶ τῶν *στρατιωτικῶν περιστερῶν* ζήτημα ἐλύθη ἐν Γαλλίᾳ ὁριστικῶς.

Ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἡ Γαλλικὴ κυβέρνησις ἠρνεῖτο νὰ στρέψῃ τὴν προσοχὴν ἐπὶ τοῦτο. Ἐπὶ τέλους, κατορθωθέντος νὰ γείνωσι δεκταὶ δωρεὰν ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως 420 περιστεραὶ προερχόμεναι ἐξ ὀνομαστῶν περιστεροτροφείων, ὁ ὑπουργὸς τῶν στρατιωτικῶν ἐπεφόρτισε τὴν διεύθυνσιν τῶν ταχυδρομείων νὰ οἰκοδομήσῃ ἐν περιστεροτροφεῖον, ὅπερ περατωθὲν κατὰ τὸ 1878 περιέχει πάντα τὰ ἀπαιτούμενα διὰ τοιοῦτον ἵδρυμα, καὶ δύναται νὰ περιλάβῃ περὶ τὰ 200 ζεύγη περιστερῶν.

Μετ' αὐτὸ ὀκτὼ περιστεροτροφεῖα ὠργανώθηθησαν ἐν Παρισίοις, Βιγκένναις, Μασσαλίᾳ, Περπινιᾷ, Βερδούν, Τοὺλ, Βελφὸρ καὶ Λίλλῃ πρεπόντως διευθετηθέντα καὶ κατοικισθέντα. Πίστωσις ἐξ 100,000 δραχ. ἐγγράφεται κατ' ἔτος εἰς τὸν προϋπολογισμὸν διὰ τὰς περιστερὰς καὶ τὸν ὀπτικὸν τηλέγραφον. Τέλος ἡ κυβέρνησις ἔθηκε τὰ πάντα εἰς ἐνέργειαν, ὡς ἐν Αὐστρίᾳ, ὅπως ἐνθαρρύνῃ τὴν ὑπὸ ἰδιωτῶν ἀνατροφὴν τῶν ταχυδρομικῶν περιστερῶν, καὶ ζεύγη τοιούτων ἐχορηγήθησαν δωρεὰν εἰς στρατιωτικούς, ὡς καὶ εἰς πολίτας ἀνεγνωρισμένης τιμιότητος.

Ἐσχάτως, εἰς τὰ μεγάλα γυμνάσια τοῦ 9ου σώματος, ἰδιῶται εἶχον παραχωρήσει περιστερὰς ἀνατρεφομένας ὑπ' αὐτῶν, ἵνα ἐκτελέσωσι τὴν ταχυδρομικὴν ὑπηρεσίαν καὶ βραβεῖα ἀπενεμήθησαν εἰς αὐτάς. Πρό τινος δὲ ἀπεστάλη ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως εἰς τὰς διαφόρους πόλεις ἰδιαίτερος ἀξιωματικὸς ὅπως χρησιμεύσῃ ὡς κέντρον ἑνώσεως τῶν περιστεροφίλων Ἑταιριῶν μετὰ παντὸς ἀσχολουμένου εἰς τὴν ἀνατροφὴν περιστερῶν, καὶ ἐκ τῆς συνενώσεως ταύτης προκύψῃ οἱονεὶ ἐφεδρεία τις, εἰς τὴν ὁποίαν νὰ δύναται ἡ κυβέρνησις νὰ προστρέχῃ ἐν καιρῷ ἀνάγκης. Ἡ ἀποστολὴ τὴν ὁποίαν ἀνέλαβεν ὁ περὶ οὗ ἀνωτέρω ἀξιωματικὸς ἐπέτυχε καθ' ὁλοκληρίαν.

Τέλος ὁ στρατηγὸς Βουλανζὲ ἐξετέλεσεν ὁριστικὰ πειράματα ἀφορῶντα τὴν χρῆσιν τῶν περιστερῶν ὡς ταχυδρόμων μεταξὺ τοῦ γενικοῦ σταθμοῦ ἐν Τύνιδι καὶ τῶν αὐτόθι στρατιωτικῶς ὑπὸ τῶν Γάλλων κατεχομένων μερῶν· ἐχρησιμοποίησε δὲ ταύτας κατὰ τὴν πορείαν αὐτοῦ πρὸς τὸ μεσημβρινὸν τῆς χώρας.

Ἐν ἑνὶ λόγῳ τὰ πάντα διετέθησαν ὅπως, ἐν περιπτώσει καθ' ἣν νέος πόλεμος ἐκραγῇ, ἡ διὰ τῶν περιστερῶν ὑπηρεσία μὴ κανονισθῇ αὐτοσχεδίως, ὡς τὸ 1870, χρησιμεύσῃ δὲ ὡς μέσον ἀνταποκρίσεως μεταξὺ τῆς κεντρικῆς διευθύνσεως, τῶν διοικητῶν τῶν ὀχυρῶν θέσεων καὶ τῶν ἀρχηγῶν τῶν σωμάτων.

Κ*.

Η ΜΠΑΜΙΑ

Ἐν προηγουμένῳ δελτίῳ τῆς *Ἑστίας* ἀνώνυμος συμπληρῶν τὰ περὶ τῆς καταγωγῆς τῆς *μπάμιας* σημειοῖ, ὅτι «ἡ λέξις μπάμια εἶνε καθαρῶς τουρκική».

Ἀφοῦ καὶ ἡ μπάμια ἔλαβε τὴν τιμὴν νὰ γείνῃ ἀντικείμενον φιλολογικῆς ἐρεύνης, ἐπιτραπήτω ἡμῖν νὰ προσθέσωμεν χάριν αὐτῆς τὰ ἑπόμενα: Ἡ ὀθωμανικὴ γλῶσσα, ἐκτὸς τοῦ ὅτι εἶνε κράμα τῆς τουρκικῆς, ἀραβικῆς καὶ περσικῆς, παρέλαβεν ἐκ δεκαοκτὼ ξένων γλωσσῶν 2,826 περίπου λέξεις, ὅπως ἀπαριθμεῖ παραλαμβάνων αὐτὰς ἐκ τοῦ *Λεχτζὲ-ἐ-ὀσμανὶ* ὁ διάσημος ἀσιανολόγος κ. Ἀλέξ. Καραθεοδωρῆς. Καίτοι ἐν παρόδῳ σημειωτέον ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν παρ' ἑκάστης γλώσσης ληφθεισῶν λέξεων ποικίλλει ἀπὸ μιᾶς μέχρι χιλίων διακοσίων καὶ ὀγδοήκοντα, τριακόσιαι δ' ἐλήφθησαν ἔκ τε τῆς ἀρχαίας καὶ νεωτέρας ἑλληνικῆς. Πάσας τὰς προσληφθείσας σχολιάζων ὁ κ. Καραθεοδωρῆς ἀναφέρει περὶ *μπάμιας* τὰ ἀκόλουθα· «Ἡ μοναδικὴ καὶ μονήρης λέξις, ἣν ἡ ὀθωμανικὴ προσλαμβάνει ἐκ τῶν ἰδιωμάτων τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς Ἀφρικῆς εἶναι τὸ ὄνομα τοῦ νῦν πασιγνώστου λαχανικοῦ, τῆς *μπάμιας* (Ketmie comestible, Ketmie combaud), ἥτις ἦλθε τὸ πρῶτον ἐκ τῆς Ἀφρικῆς εἰς τὴν Συρίαν, καὶ ἐκεῖθεν διὰ τῆς Εὐρώπης εἰς τὴν Ἀμερικήν, ὅθεν πάλιν μετενεχθεῖσα εἰς Εὐρώπην λογίζεται παρά τισιν Ἀμερικανικὸν φυτόν» (¹). Ἄρα ἡ *μπάμια* μὴ οὖσα καθαρῶς τουρκική, κατάγεται ἐκ τῆς Ἀφρικῆς, παρελάβομεν δ' αὐτὴν ἐκ τῆς τουρκικῆς, ἀφοῦ ἔκαμε τὸν γῦρον τοῦ κόσμου.

Γ. Ιακ. Καλαιζακης.

(¹) Κόσμος, φυλλ. ΛΖ' σελ. 585, 586.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐν Βελγίῳ ἱδρύθη πρὸ μικροῦ ἰδιαιτέρα τάξις ξεναγῶν ἀποκλειστικῶς χάριν τῶν ταξειδευουσῶν κυριῶν καὶ δεσποινίδων, αἵτινες δὲν συνοδεύονται ὑπὸ ἀνδρός. Ἡ πρόνοια δὲ αὕτη εἶνε λίαν ἐπιτυχής, καθόσον καὶ οἱ ξεναγοὶ οὗτοι καὶ διερμηνεῖς εἶνε πάντοτε ἐνδεδυμένοι ἀριστοκρατικώτατα καὶ ἔχουσι τρόπους τοῦ φέρεσθαι εὐγενεστάτους. Πληρώνονται δὲ καθ' ὡρισμένον ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας τίμημα, ἀπὸ τριῶν μέχρι πέντε φράγκων καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν. Μεταξὺ δὲ τῶν ξεναγῶν τούτων εὑρίσκει τις ἐνίοτε πρόσωπα τῶν καλλιτέρων τάξεων τῆς κοινωνίας, καθόσον πολλοὶ χαρτοπαῖκται ἀπολέσαντες ἐν Σπᾷ καὶ τὸν τελευταῖον αὐτῶν ὀβολόν, προμηθεύονται οὕτω τὰ πρὸς τὸ ζῆν. Τελευταῖον νέα τις Ἀμερικανίς, εὐπρεπέστατα ἐνδεδυμένη, ἦλθε μόνη εἰς τὰς Βρυξέλλας καὶ ἀπετάθη εἰς τὴν Place Royale εἰς ἄθροισμά τι τοιούτων ξεναγῶν. Μεταξὺ δὲ αὐτῶν ἐπροτίμησε νέον τινὰ ἀξιοπρεπέστατα καὶ καθαρώτατα ἐνδεδυμένον, ὃν ἔλαβεν ἐκ τοῦ βραχίονος. Ὁ ξεναγὸς ἠρώτησε πάραυτα μετὰ σεβασμοῦ ἂν ἡ δεσποινὶς ἦλθε δι' ἐργασίαν τινὰ εἰς Βρυξέλλας ἢ ἂν ἦλθεν ἁπλῶς διὰ νὰ ἴδῃ τὰ ἀξιοθέατα τῆς πόλεως. Ἡ Ἀμερικανὶς ἐβεβαίωσε τὸ δεύτερον. Οὕτω ὁ ξεναγὸς τὴν ὡδήγησε εἰς τὸ πρῶτον μνημεῖον τῆς πόλεως, εἶτα εἰς τὴν ἐκκλησίαν, κατόπιν εἰς τὰ ἀξιοθέατα οἰκοδομήματα, ἐπεξηγῶν εἰς αὐτὴν καὶ περιγράφων τὰ πάντα ἐξαίρετα. Ἀλλ' ἐνῷ περιῆγεν αὐτὴν ἀπὸ μνημείου εἰς μνημεῖον καὶ διήγειρε τὸν θαυμασμόν της, ἐθαύμαζεν αὐτὸς οὗτος τὰς

καλλονὰς ἃς ἀνεκάλυπτεν εἰς ἕκαστον βῆμα τῆς περιηγητρίας. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἦτο ὄχι μόνον νέος τὴν ἡλικίαν ἀλλὰ καὶ νέηλυς εἰς τὸ ἐπάγγελμα. Εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Γκουδουλὰρ ἐθαύμασε τοὺς ὀφθαλμούς, δι' ὧν ἡ Ἀμερικανὶς ἐθεώρει τὸ λαμπρὸν θόλωμα, εἰς τὰς δενδροστοιχίας τοῦ ζωολογικοῦ κήπου ἔμεινεν ἐκστατικὸς διὰ τὴν εὐστροφίαν καὶ ἐλαφρότητα τοῦ βήματός της καὶ τὴν θαυμασίαν ἁρμονίαν τοῦ παραστήματός της, εἰς τὴν ἐξέδραν τῶν συναυλιῶν ἦτο ἤδη μετ' αὐτῆς ἐρωτευμένος, εἰς τὸ βουλευτήριον ἤρξατο νὰ τῆς ἐκφράζῃ τὸν ἔρωτά του, περὶ αὐτοῦ δὲ ὡμίλει δι' ὅλων τῶν λοιπῶν ὁδῶν καὶ τῶν ἀξιοθεάτων μνημείων τῆς πόλεως. Ἡ δεσποινὶς ἤκουε τὰ πάντα ἡσύχως, ἀλλὰ καὶ ἄνευ συγκινήσεως, διότι ἦτο μία ἐκ τῶν ἀνεξαρτήτων ἐκείνων θυγατέρων τοῦ Νέου Κόσμου, αἵτινες δὲν ἐκπλήσσονται ὑπ' οὐδενὸς πράγματος, ἀλλὰ διὰ τῆς μεγαλητέρας ἡσυχίας καὶ ἀσφαλείας βαδίζουσι διὰ τῆς ζωῆς. Ὅταν ὁ ξεναγὸς ἐτελείωσε τὴν ὁμολογίαν τοῦ ἔρωτός του καὶ ἐσιώπησεν ἐν ἐξάψει, προσηλώσας τὰ πλήρη προσδοκίας βλέμματά του ἐπὶ τῆς λάτρευομένης περιηγητρίας, παρετήρησεν αὕτη ἀπαθέστατα τὸ ὡρολόγιόν της καὶ «—Ἔχετε νὰ μοὶ δείξετε ἄλλο τι μνημεῖον», τὸν ἠρώτησε; «—Ὄχι», ἀπήντησεν ὁ ξεναγὸς πλήρης ἐλπίδων.—Τότε φέρετέ με εἰς τὸ ξενοδοχεῖον Bellevue, εἶπεν αὕτη, λαβοῦσα πάλιν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ βραχίονος. Ὁ ξεναγὸς ἐν διηνεκεῖ ἐξάψει ἦτο πλήρης ἐλπίδων μέχρις οὗ ἔφθασαν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον. Ἐνταῦθα ἡ Ἀμερικανὶς ἐξήγαγε τὸ πορτμονέ της καὶ ἐπλήρωσε τὸν ξεναγὸν ἀκριβῶς κατὰ τὴν ἀστυνομικὴν διατίμησιν. Φανταστῆτε τὴν θέσιν τοῦ δυστυχοῦς ἐρασταῦ! Ἐπὶ τοῦ προσώπου του ἐζωγραφίζετο φανερότατα ἡ ἀπόγνωσις διὰ τὴν φρικτὴν ἀπάτην. Πλήρης παραπόνου προσήλωσε τὰ ἱκετευτικὰ βλέμματά του πρὸς τὴν ψυχρὰν καλλονὴν ὡς ἂν ἔλεγε «Σκληρά, μὴ ἔσο τόσῳ ἀχάριστος καὶ ἀπαθὴς εἰς τὸν διάπυρον ἔρωτά μου!» «—Ἀ, ἔτσι!» ἀπήντησεν ἡ Ἀμερικανίς, «ἐνόμιζα ὅτι ἡ ἐξήγησις τοῦ ἔρωτός σας συμπεριλαμβάνεται εἰς τὴν διατίμησιν», διὸ καὶ προσέθηκε τρία ἔτι φράγκα εἰς τὴν προηγουμένην τιμήν. Ἡ ψυχρολουσία αὕτη ἐπανέφερε τὸν νέον εἰς τὴν θέσιν του, ἡ δὲ Ἀμερικανὶς ἀνῆλθεν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, πεπεισμένη ὅτι αἱ ἐρωτικαὶ ἐκχύσεις εἶνε καθῆκον τῶν ξεναγῶν ἐν Βελγίῳ, ὅπως διασκεδάζωσι τὸ κατὰ δύναμιν τὰς εἰς αὐτὰς ἐμπεπιστευμένας κυρίας, καὶ παρέχωσιν εἰς αὐτὰς εὐάρεστον ποικιλίαν ἀντὶ τῆς ξηρᾶς καὶ μονοτόνου ἐξηγήσεως καὶ περιγραφῆς τῶν μνημείων.

Πολλοὶ ἐζήτησαν νὰ εἰκάσωσι τὸν ἀνθρώπινον χαρακτῆρα ἐκ πλέον ἀπὸ τοῦ σχήματος τοῦ κρανίου, τῆς ἐκφράσεως τοῦ προσώπου ἢ τῶν ὀφθαλμῶν, ἀλλ' ἐκ τῶν ὀνύχων. Κατὰ νέαν λοιπὸν τοιαύτην φυσιολογικο-ψυχολογικὴν θεωρίαν τὰς πνευματικὰς ἀρετὰς προσώπου τινὸς δύναταί τις νὰ διακρίνῃ παρατηρῶν τοὺς ὄνυχάς του. Ὄνυχες π. χ. ἐπιμήκεις καὶ στενοὶ εἶνε δεῖγμα προσώπων εὐφαντάστων, ἐχόντων προδιάθεσιν εἰς τὴν ποίησιν καὶ τὰς τέχνας, συγχρόνως ὅμως εἶνε δεῖγμα καὶ νωθρότητος. Ἐπιμήκεις καὶ πλατεῖς ὄνυχες, ἔχοντες ἐπίπεδον τὸ κύρτωμα αὐτῶν δηλοῦσι σωφροσύνην, κρίσιν ὑγιᾶ καὶ ἐνασχόλησιν ἐπὶ σοβαρῶν ἀντικειμένων. Ὄνυχες βραχεῖς καὶ πλατεῖς εἶνε ἴδιοι προσώπων εὐερεθίστων καὶ εὐεξάπτων, φιλερίδων, ἰδιοτρόπων· λίαν ἐρυθροὶ δὲ προσώπων ὑγιῶν, θαρραλέων, μεγαλοφρόνων. Ὄνυχες σκληροὶ καὶ τεθραυσμένοι κατὰ γραμμὰς ἐπιμήκεις εἶνε σημεῖον ἀγριότητος καὶ τάσεως πρὸς ἔριδας ἐμπαθεστάτας. Ἀγκιστροειδεῖς, κεκαμμένοι κατὰ τὸ ἄκρον, ὑπεμφαίνουσιν ὑποκρισίαν καὶ κακίαν, μαλθακοί, εὔκαμπτοι καὶ λεπτοὶ δεικνύουσι πνεῦμα καὶ σῶμα ἀσθενικόν, βραχεῖς δὲ καὶ μέχρι τῶν σαρκῶν φαγωμένοι διὰ τῶν ὀδόντων τάσιν πρὸς ἡδονὰς καὶ ῥλακείαν. Ἐὰν ἡ θεωρία ὅμως αὕτη εἶνε ἀληθὴς ἢ οὔ, ἀδυνατοῦμεν ν' ἀποφανθῶμεν, ἀφίεμεν δὲ τὴν ἀπόφασιν εἰς τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώστας, προσθέτοντες ὅτι καὶ ἂν εἶνε ἀληθὴς οὐδεὶς κανὼν ἄνευ ἐξαιρέσεως.

Ἐν Γαλλικῷ τινι γεωγραφικῷ φύλλῳ ἐδημοσιεύθη ἐκτενὲς ἄρθρον περὶ τῶν μεγίστων γεφυρῶν τοῦ κόσμου, τῶν ὁποίων ἡ κατασκευὴ τιμᾷ τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα. Ὁ πλήρης αὐτῶν κατάλογος περιλαμβάνει 53 γεφύρας ἐν Ἀγγλίᾳ, Γαλλίᾳ, Γερμανίᾳ, Ἡνωμέναις Πολιτείαις, ἐν Ὁλλανδίᾳ, Αἰγύπτῳ, Ἰνδίαις, καὶ ἀλλαχοῦ. Ἡ μεγίστη πασῶν, λόγῳ μήκους, εἶνε ἡ γέφυρα τῆς Βενετίας, 3,603 μέτρων, ἑπόντι δ' αὐτῇ ἡ τοῦ Tay ἐν Ἀγγλίᾳ, 3,155 μέτρων, ἡ τοῦ Μοντρεὰλ 2,637 μέτρων, καὶ ἡ τοῦ Παρκεσβούργου ἐν Ἀμερικῇ 2,147. Αἱ μικρότεραι τῶν ἀναφερομένων ἐν τῷ καταλόγῳ εἶνε ἡ ἐπὶ τοῦ Νέβα τῆς Πετρουπόλεως γέφυρα 405 μέτρων, καὶ ἡ τοῦ Roquefavaux ἐν Γαλλίᾳ, 400 μέτρων.

Ἡ ἀρχαιοτέρα φιλανθρωπικὴ Ἑταιρία τῶν Παρισίων, ἡ γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα τῆς Ἁγίας Ἄννης, ἑώρτασεν ἐσχάτως τὴν 191ην ἐπέτειον ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως αὐτῆς. Τὰ πρακτικὰ τῶν συνεδριάσεων τῆς Ἑταιρίας χρονολογοῦνται ἀπὸ τοῦ 1695. Ἀγνοεῖται τὸ ὄνομα τοῦ ἱδρύσαντος αὐτήν, μόνον δ' ἐν τοῖς ἀρχείοις ἁπλῶς ἀναφέρεται τὸ ὄνομα τοῦ κατὰ τὰ πρῶτα πέντε ἔτη ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐτῆς διευθύνοντος τὴν Ἑταιρίαν, ἥτις σήμερον ἀριθμεῖ περὶ τὰ 100 μέλη.

Ὁ ἐν Βακοὺρ ὑποπρόξενος τῆς Γαλλίας ἐγνώρισε τὴν εἰς τὰ δάση τοῦ Καυκάσου ὕπαρξιν νέου εἴδους ξύλου ἐρυθροῦ, κατέχοντος ἀξιολόγους ἰδιότητας. Ἐν Παρισίοις ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν οἰκονομικῶν εὑρίσκονται δείγματα τοῦ ξύλου τούτου, ὅπερ σκληρύνεται ὑπὸ τοῦ ἀέρος, δὲν σήπεται, εἶνε τρεῖς φορὰς βαρύτερον τῆς δρυὸς καὶ εὐχερῶς κατεργάζεται, ἐν γένει δὲ εἶνε πολύτιμον εἰς τοὺς ἁμαξοπηγοὺς καὶ τοὺς ἐπιπλοτέχνας, οἵτινες δύνανται νὰ κατασκευάσωσιν ἐξ αὐτῶν ἕδρας, τραπέζας, καὶ παντοῖα ἐπίπλα στερεὰ καὶ φιλόκαλα.

Καθ' ἃ προβλέπει διάσημός τις ἐν Ἀμερικῇ κατασκευαστὴς τυπογραφικῶν μηχανῶν, δὲν ἀπέχει πολὺ ὁ καιρός, καθ' ὃν ἡ χρῆσις τοῦ μηχανικοῦ πιεστηρίου θέλει καταργηθῇ. Τὸ πιεστήριον θὰ ἀντικαταστήσῃ ἡ φωτογραφία, καθιστῶσα τὴν ἐργασίαν ταχυτέραν καὶ ὀλιγώτερον δαπανηράν. Πρὸς ἐπίτευξιν τούτου ἀνάγκη

ἐν πρώτοις νὰ κατορθωθῇ ὥστε τὰ στοιχειοθετικὰ δοκίμια νὰ ἀποτυπῶνται, δυνάμει τοῦ ἠλεκτρικοῦ φωτός, ἐπὶ χάρτου περιστρεφομένου μετὰ τοσαύτης ταχύτητος, ὥστε νὰ δύναται νὰ παράγῃ 100 ἀντίτυπα ἀνὰ πᾶν δεύτερον λεπτόν, ἤτοι 360,000 τὴν ὥραν, ποσὸν ἐξαρκοῦν καὶ εἰς τὰς μεγίστας ἀνάγκας. Τὸ οὐσιῶδες πρὸς τοῦτο εἶνε νὰ ἐξευρεθῇ κατάλληλος χάρτης εἰς τὸ δέχεσθαι τὸ φῶς καὶ πρὸς τούτοις εὐθηνός. Ὅ,τι προβλέπει ὁ Ἀμερικανὸς μηχανικὸς χρήζει περισσοτέρας προσοχῆς παρ' ὅσον φαίνεται κατὰ πρῶτον. Πρὸ δεκαετίας οὐδεὶς ὑπώπτευεν ὅτι ἦτο δυνατὸν νὰ παράγωνται φωτογραφικὰ ἀντίτυπα εἰς $^1/_{500}$ τοῦ λεπτοῦ, καὶ πρὸ πεντήκοντα μόλις ἐτῶν ὁ τυπογράφος, ὅστις θὰ ἔλεγεν εἰς τοὺς συναδέλφους του ὅτι ἐπέκειτο ἡμέρα καθ' ἣν ἤθελον ἐξάγει 10,000 ἀντίτυπα κατὰ πᾶσαν ὥραν διὰ τοῦ κυλινδρικοῦ πιεστηρίου, θὰ ἐθεωρεῖτο ὡς τρελλός· ἐν τούτοις σήμερον ὁ ἀριθμὸς οὗτος δὲν περιέχει οὐδὲν τὸ ὑπερβολικόν.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς κατασκευῆς προτομῆς τινος εἰς τὸν Χάμερλιγκ, γερμανική τις ἐφημερὶς παρέσχε τὰς ἑξῆς περιέργους καὶ ἀνεκδότους πληροφορίας περὶ τοῦ βίου τοῦ ἐξόχου τούτου ποιητοῦ τῆς Αὐστρίας.

Ὁ Ροβέρτος Χάμερλιγκ εἶνε ἤδη πεντήκοντα καὶ ἓξ ἐτῶν. Δεκαέτη ὄντα ἐνεπιστεύθησαν αὐτὸν εἰς τὰς φροντίδας τοῦ θείου του Ἀμβροσίου Χάσσλιγκερ, λογίου μοναχοῦ καὶ φίλου τῶν ἡδονῶν. Ἀλλ' ὁ ρεμβώδης καὶ συγκεντρωτικὸς χαρακτὴρ τοῦ παιδίου ἦτο ἀσυμβίβαστος πρὸς τοὺς ἀστεϊσμοὺς καὶ τὴν δηκτικὴν ἀγαθότητα τοῦ θείου του. Ὅθεν προτίμα αὐτοῦ ἕτερον μοναχὸν τοῦ κοινοβίου, τὸν Οὔγον Τράουμιχλερ ὅστις νεώτερος ὢν καὶ φλογερωτέρων τρέφων πίστιν, τὸν καθυπέβαλλε συχνότερον εἰς θρησκευτικὰς ἀσκήσεις. Μετ' αὐτοῦ διῆλθε ποτὲ ὅλην νύκτα ἐντὸς ἐκκλησίας προσευχόμενος. Ὁ μοναχὸς οὗτος ἐπρομήθευεν εἰς τὸν Χάμερλιγκ βιβλία, τὰ ὁποῖα δὲν περιεῖχοντο βεβαίως εἰς τὸ πρόγραμμα τῶν μαθημάτων τῆς μονῆς, οἷον τὰ διηγήματα τοῦ Σμὶθ καὶ τὰ ποιήματα τοῦ Σχίλλερ. Καὶ ὅταν συνεπείᾳ τῶν ἀναγνώσεων αὐτῶν προώρως οἰστρηλατηθεὶς ὁ νέος Ροβέρτος ἐπεχείρησε νὰ γράψῃ στίχους, ὁ πατὴρ Οὔγος ἀντὶ νὰ τὸν ἐπιπλήξῃ, τὸν ἐνεθάρρυνε διὰ πολλῶν ἐπαίνων, μετεῖχε δ' ἐνίοτε καὶ ὁ ἴδιος τῆς συνθέσεως τῶν παιδικῶν αὐτῶν ἔργων.

Ὁ Χάμερλιγκ, μεθ' ὅλην τὴν ἐν μοναστηρίῳ ἀνατροφήν του, ἠσθάνθη λίαν προώρως πάλλουσαν τὴν καρδίαν του ὑφ' ὅλως κοσμικοῦ ἔρωτος. Τὸ ἀντικείμενον τῆς λατρείας του ἦτο νεᾶνις, ἥτις ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐπεφαίνετο ἐν τῷ τόπῳ ἔνθα διέμενεν οὗτος, πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ εἰρηνοδίκου τοῦ τόπου, τυγχάνοντος συγγενοῦς της. Διηγεῖταί που ὁ ποιητὴς ὅτι, μόλις τὴν ἔβλεπεν, ηὐχαρίστει τὸν θεὸν διὰ σειρᾶς Πατερημῶν, ἀπαγγελλομένων μετὰ τῆς θερμοτέρας εὐλαβείας. Ἡμέραν τινά, εὐτυχήσας νὰ εὑρεθῇ πολὺ πλησίον ἐκείνης εἰς τὴν ἐκκλησίαν, τοσοῦτον συνηρπάσθη ὑπὸ χαρᾶς, ὥστε ἔδωκεν εἰς τὸν πρῶτον πτωχὸν τὸν ὁποῖον συνήντησε διπλοῦν φιορίνιον, ὅπερ πρώτην φορὰν τοῦ εἶχον χαρίσει οἱ συγγενεῖς του. Ἐπὶ τέσσαρα ἔτη ὁ Χάμερλιγκ ἔμεινεν ἐντὸς τῶν τειχῶν τῆς μονῆς, ἐκ τῶν ὁποίων σφοδρῶς ἠνυπομόνει νὰ ἐξέλθῃ, διότι ἡ φλογερὰ φαντασία του τῷ παρουσίαζε τὸν κόσμον ὑπὸ τὰ θαυμασιώτερα χρώματα. Ἐν Βιέννῃ ἐπεράτωσε τὰς πρώτας αὐτοῦ σπουδάς, μεθ' ὃ ἐνεγράφη ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Βιέννης εἰς τὴν φιλοσοφικὴν σχολήν, ἑλκυόμενος ἰδιαζόντως ὑπὸ τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς ἱστορίας. Δεκαεπταέτης εἶδε κατὰ πρῶτον τυπωμένον ἓν ἐκ τῶν ποιημάτων του, μετὰ ἐννέα δ' ἔτη ἐδημοσίευσεν ἰδίαις δαπάναις ἐν Τεργέστῃ τοὺς εἰς τὴν Ἀδριατικὴν ἀφιερωμένους Στίχους του. Ἦτο τότε καθηγητὴς εἰς τὸν Γυμνάσιον τῆς Τεργέστης, καὶ εἶχε διέλθει ὁλόκληρον φθινόπωρον ἐν Βενετίᾳ, ἔνθα ἔγραψε τὴν Ἐξόριστον Ἀφροδίτην, ἓν ἐκ τῶν ὡραιοτέρων ποιημάτων, τὸ ὁποῖον δικαίως ὠνομάσθη «μουσικὴ συμφωνία ἐξ ἰδεῶν.» Ἀλλ' ἐπὶ μακρὸν χρόνον διέμεινε χωρὶς νὰ δύναται νὰ εὕρῃ ἐκδότην τῶν στίχων του. Ὁ Κόθερ τέλος τοὺς ἐδημοσίευσε κατὰ πρῶ, τον τῷ 1858.

Κατὰ τὴν νεωτάτην ἐπίσημον ἀπογραφὴν ὁ ὁλικὸς πληθυσμὸς τῆς Αἰγύπτου ἀνέρχεται εἰς 6,806,381 κατοίκους. Ἡ πολυπληθεστέρα τῶν πόλεων αὐτῆς εἶνε τὸ Κάϊρον περιέχον 374,838 κατοίκους, ὧν 353, 188 ἰθαγενεῖς καὶ 21,650 Εὐρωπαῖοι. Μετὰ τὸ Κάϊρον ἔρχεται ἡ Ἀλεξάνδρεια, ἧς οἱ κάτοικοι συμποσοῦνται εἰς 231,396, ἐξ ὧν 181,703 Αἰγύπτιοι καὶ 49,693 Εὐρωπαῖοι.

Χωρικός τις ἐρωτᾷ ἕτερον εἰς τί χρησιμεύει αὐτὸ τὸ σύρμα ποῦ περνοῦν ἀπὸ 'πάνω ἀπὸ τὰ ξύλα καὶ τὸ λὲν τηλέγραφο;

—Νά, 'μπορεῖς μιὰ στιγμὴ νὰ 'μιλήσῃς τοῦ υἱοῦ σου ποῦ εἶνε 'στὴν 'Αθήνα.

Ὁ χωρικὸς εἶχε λάδει τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐπιστολὴν τοῦ υἱοῦ του, στρατιώτου εἰς Ἀθήνας, ὅστις τοῦ ἐζήτει τσαρούχια. Σπεύδει λοιπὸν εἰς τὸν τσαρουχοποιὸν τοῦ χωρίου, ἀγοράζει τὰ τσαρούχια, γράφει καὶ δύο λέξεις γράμμα, καὶ δι' ἰσχυροῦ σπάγκου ἀναρτᾷ ἐπιστολὴν καὶ τσαρούχια ἀπὸ τοῦ σύρματος τοῦ τηλεγράφου, καὶ μεταβαίνει περιχαρὴς εἰς τὸ οἰνοπωλεῖον, ἐρωτῶν «μετὰ πόσην ὥρα θὰ ἔλθῃ ἡ ἀπάντησις». Οἱ συγχωρικοί του γελῶντες δεικνύουσιν εἰς αὐτὸν τὴν ἀλήθειαν καὶ τὸν κίνδυνον τῆς κλοπῆς τῶν τσαρουχίων (ἅτινα ἐν τῷ μεταξὺ εἶχον ἤδη κλαπῆ ὑπό τινος διαβάτου, ὅστις παίζων ἐκρέμασεν ἀντ' αὐτῶν τὰ τετριμμένα παλαιά του).

Ὁ χωρικὸς μεταβαίνει πάραυτα εἰς τὸ σύρμα τοῦ τηλεγράφου, ἀλλ' ὁποία ἔκπληξις! Ἀντὶ τῶν καινουργῶν τσαρουχίων κρέμανται ἄλλα διάτρητα καὶ ἐλεεινά. Περιχαρὴς ὁ χωρικὸς τὰ λαμβάνει καὶ τρέχει εἰς τὸ οἰνοπωλεῖον.

—«Δὲν σᾶς ἔλεγα ἐγώ...Νά, σὰν νὰ μὴν εἰξέρω 'γὼ τί μοῦ γίνεται...Νά...ὁ γυιός μου ἔλαβε τὰ καινούργια καὶ μοῦ 'στειλε κιόλας καὶ τὰ παληά...

—Ἠξεύρετε, Κύριε, νὰ μοῦ εἰπῆτε ποῦ κατοικεῖ ὁ ὀδοντοϊατρὸς ποῦ βγάζει τὰ δόντια χωρὶς πόνο;

—Μάλιστα. Πηγαίνετε κατ' εὐθεῖαν, ἔπειτα στρέψατε δεξιὰ τὸ μικρὸ δρόμο. Μετὰ δύο-τρία σπίτια θ' ἀκούσετε φωναὶς δυναταὶς ἐπάνω. Ἐκεῖ κάθεται ὁ γιατρὸς ποῦ ζητεῖτε.

Ἐν Ἀθήναις τυπογραφείου «Ἀνδρέου Κορομηλᾶ» καὶ «Κοραῆ» ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1885 — 192.